

Analýza hospodaření města Přerova

Markéta Krejčířiková

Bakalářská práce
2007

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta managementu a ekonomiky

Ústav veřejné správy a regionálního rozvoje

akademický rok: 2006/2007

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Markéta KREJČÍŘKOVÁ**

Studijní program: **B 6202 Hospodářská politika a správa**

Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**

Téma práce: **Analýza hospodaření města Přerova**

Zásady pro vypracování:

1. Provedte literární rešerši vhodných informačních pramenů a na tomto základě formulujte podstatu finanční analýzy.
 2. Provedte analýzu hospodaření města Přerova.
 3. Na základě analýzy formulujte a zhodnoťte hospodaření města Přerova a doporučte zlepšení v této oblasti.
-

Rozsah práce: cca 40 stran
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

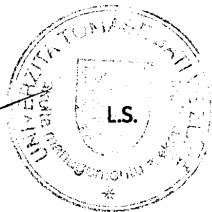
Seznam odborné literatury:

- [1] PEKOVÁ, Jitka. Hospodaření a finance územní samosprávy. 1. vydání. Praha: MANAGEMENT PRESS, 2004. ISBN 80-7261-086-4.
[2] PEKOVÁ, Jitka. Veřejné finance, úvod do problematiky. 3. vydání. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-7357-049-1.
[3] KOUDELKA, Zdeněk, ONDRUŠ, Radek, PRŮCHA, Petr. Zákon o obcích (obecní zřízení), komentář. 3. doplněné vydání. Praha: Linde Praha, 2005. ISBN 80-7201-525-7.
[4] SVOBODOVÁ, Jaroslava a kolektiv autorů. Abeceda účetnictví pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace, státní fondy a organizační složky státu. 1. vydání. Olomouc: ANAG, 2005. ISBN 80-7263-279-5.
[5] HRABALOVÁ, Simona. Teorie a praxe rozvoje měst a obcí. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004. ISBN 80-210-3356-8.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Milana Otrusinová
Ústav financí a účetnictví
Datum zadání bakalářské práce: 12. března 2007
Termín odevzdání bakalářské práce: 18. května 2007

Ve Zlíně dne 12. března 2007

doc. PhDr. Václav Nováček, CSc.
děkan

doc. RNDr. René Wokoun, CSc.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Cílem bakalářské práce je analyzovat hospodaření města Přerova v průběhu let 2001 – 2005, odhalit příčiny změn ve vývoji příjmů a výdajů, zmapovat zadluženost města a na základě zjištěných informací navrhnout opatření ke zlepšení v této oblasti. Práce je rozdělena na teoretickou a na ni navazující praktickou část. Teoretická část je zaměřena na vysvětlení základních pojmů týkajících se obce a jejího hospodaření. V praktické části je proveden rozbor příjmů, výdajů, zadluženosti města a vybraných ukazatelů. Pro účely analýzy byly využity závěrečné účty města.

Klíčová slova: obec, rozpočet, rozpočtová skladba, příjmy, výdaje, saldo hospodaření, dluhová služba, provozní přebytek, ukazatel soběstačnosti.

ABSTRACT

The aim of this bachelor thesis is to make an analysis of the town Přerov's economic situation during the period 2001 – 2005, to disclose the causes of fluctuations in the development of revenue and expenditures, to qualify the town's indebtedness and to suggest measures to improve this section by analysed information. The work is divided into theoretical and practical part. The theoretical part is aimed to explanation of basic terms concerned municipality and its economy. In the practical part is made to analyse of revenue and expenditures, the town's indebtedness and chosen indicators. For analysis were used final accounts of the town.

Keywords: municipality, budget, budget composition, revenues, expenses, economy balance, the debt's service, operational balance, self – support index.

.

Mé poděkování patří vedoucí mé bakalářské práce Ing. Milaně Otrusinové za odborné vedení a všechny cenné rady a připomínky.

Jsem ráda, že můžu na tomto místě poděkovat také Ing. Tomáši Přikrylovi za vstřícnost a všechny poskytnuté výkazy potřebné k této bakalářské práci.

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	9
1 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA OBCE	10
1.1 ORGÁNY OBCE.....	10
2 ROZPOČET OBCE A MIMOROZPOČTOVÉ FONDY OBCE	12
2.1 CHARAKTERISTIKA ROZPOČTU	12
2.2 HOSPODAŘENÍ PODLE ROZPOČTU.....	13
2.3 BĚŽNÝ A KAPITÁLOVÝ ROZPOČET.....	14
2.4 DRUHOVÉ TRŽDĚNÍ PŘÍJMŮ	15
2.5 DRUHOVÉ TRŽDĚNÍ VÝDAJŮ	18
2.6 FINANCOVÁNÍ.....	19
2.7 HOSPODÁŘSKÁ ČINNOST OBCE	20
2.8 MIMOROZPOČTOVÉ FONDY OBCE.....	20
3 ROZPOČTOVÁ SKLADBA OBCE	21
4 ROZPOČTOVÝ PROCES NA ÚROVNI OBCE	23
4.1 1. FÁZE ROZPOČTOVÉHO PROCESU - SESTAVENÍ NÁVRHU ROZPOČTU	23
4.2 2. FÁZE ROZPOČTOVÉHO PROCESU - PLNĚNÍ ROZPOČTU.....	24
4.3 3. FÁZE ROZPOČTOVÉHO PROCESU - ZÁVĚREČNÝ ÚČET OBCE.....	25
4.4 KONTROLA HOSPODAŘENÍ OBCE.....	25
5 FINANČNÍ ANALÝZA ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVY	27
6 ZADLUŽENOST OBCE	29
6.1 ZADLUŽENOST OBCÍ V ČR A JEJÍ REGULACE	29
6.2 DEFINICE A VÝPOČET UKAZATELE DLUHOVÉ SLUŽBY	30
II PRAKTICKÁ ČÁST	32
7 MĚSTO PŘEROV	33
8 ANALÝZA PŘÍJMŮ	35
8.1 CELKOVÉ PŘÍJMY.....	35
8.2 DAŇOVÉ PŘÍJMY	38
8.2.1 Daň z příjmů fyzických osob.....	39
8.2.2 Daň z příjmů právnických osob.....	40
8.2.3 Daň z přidané hodnoty	40
8.2.4 Daň z nemovitosti	41
8.2.5 Správní poplatky	41
8.2.6 Místní poplatky	42

8.3	NEDAŇOVÉ PŘÍJMY	43
8.4	KAPITÁLOVÉ PŘÍJMY	44
8.5	PŘIJATÉ DOTACE.....	44
9	ANALÝZA VÝDAJŮ	47
9.1	PROVOZNÍ VÝDAJE	48
9.2	KAPITÁLOVÉ VÝDAJE	49
9.3	ODVĚTOVÉ ČLENĚNÍ VÝDAJŮ	50
10	SALDO PŘÍJMŮ A VÝDAJŮ A JEHO FINANCOVÁNÍ.....	53
11	ANALÝZA ZADLUŽENÍ.....	55
11.1	ANALÝZA DLUHU MĚSTA	55
11.2	DLUHOVÁ SLUŽBA.....	55
12	UKAZATELE ANALÝZY	58
12.1	MÍRA SOBĚSTAČNOSTI MĚSTA	58
12.2	PROVOZNÍ PŘEBYTEK	58
12.3	SALDO KAPITÁLOVÉHO ROZPOČTU	59
13	NÁVRH OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ HOSPODAŘENÍ MĚSTA	60
14	SHRNUTÍ.....	62
	ZÁVĚR	64
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	65
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	68
	SEZNAM OBRÁZKŮ	69
	SEZNAM TABULEK.....	70
	SEZNAM GRAFŮ	71
	SEZNAM PŘÍLOH.....	72

ÚVOD

Jádrem hospodaření obce je rozpočet. Vznik rozpočtu je možno sledovat od doby, kdy dochází k rozkvětu peněžního hospodářství, kdy absolutismus začal ustupovat zřízení stavovskému nebo konstitučnímu. [6, s. 66]

Téma bakalářské práce Analýza hospodaření města Přerova jsem si zvolila, protože mi je oblast financí blízká. K výběru města Přerova přispělo i to, že zde žiji už 22 let a mám tedy k tomuto městu bližší citový vztah. Práce je určena zejména pro zastupitele města a finanční odbor. Stejně tak pro občana je zajímavé seznámit se s tím, zda jsou využívány městu svěřené prostředky účelně a hospodárně.

V úvodu teoretické části nastíním orgány obce, samostatnou a přenesenou působnost obce. Věnuji se však převážně rozpočtu, rozpočtové skladbě a rozpočtovému procesu. Zmíním i důležitý nástroj hodnocení finanční situace obce, kterým je finanční analýza. Uvedu usnesení ministerstva financí o regulaci zadluženosti obcí a krajů.

Na počátku analytické části krátce prezentuji město Přerov. Podstatnou část práce zaujímá analýza příjmů a výdajů. Obsahuje rozbor a meziroční srovnání jednotlivých druhů příjmů a výdajů a příčiny jejich poklesu či nárůstu. Následuje analýza salda příjmů a výdajů a jeho financování, analýza zadlužení a výpočet dalších ukazatelů analýzy. Velmi důležitým materiálem pro zpracování jsou závěrečné účty města v letech 2001 – 2005.

Od roku 2006 realizuje vláda reformu veřejných financí, jejímž cílem je snížení veřejného deficitu. Míra zadluženosti rozpočtů měst a obcí se v našem státě zvyšuje a následkem toho jsou závažné problémy při zajišťování základních komunálních funkcí. Z těchto důvodů je důležité se mírou zadluženosti zabývat a zejména ji regulovat, a proto jsem do své bakalářské práce zařadila kapitolu Analýza zadlužení města. Úkolem je zjistit, jak je město Přerov zadlužené a jestli je tato zadluženost únosná. Pomocí výpočtu ukazatele dluhové služby se mi potvrdí nebo vyvrátí domněnka, že město bude nadměrně zadluženo.

Cílem práce je:

- *analyzovat hospodaření města v letech 2001 – 2005,*
- *odhalit příčiny změn ve vývoji příjmů a výdajů,*
- *zmapovat zadluženost města,*
- *na základě zjištěných údajů navrhnout zlepšení v oblasti hospodaření s financemi.*

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA OBCE

Obec je veřejnoprávní korporace a územní samosprávné společenství občanů, jehož území je vymezeno hranicí obce. Obec při plnění úkolů pečuje o rozvoj svého území, hájí potřeby svých občanů a chrání veřejný zájem. Obec má oprávnění disponovat s vlastním majetkem a finančními zdroji, což tvoří ekonomický základ samosprávy obcí. Zákon rozlišuje samostatnou a přenesenou působnost obce.

Samostatná působnost

Obec při výkonu samostatné působnosti sleduje a hájí zájmy občanů, jež žijí na jejím území. Obec si spravuje své záležitosti samostatně. Stát může do působnosti obce zasahovat jen v případě ochrany zákona a jen způsobem, který je zákonem stanoven.

Přenesená působnost

Obec vykonává záležitosti veřejné správy jménem státu, který je na obec přenesl, a odpovídá za kvalitu výkonu této působnosti. Rozhodovací pravomoc zůstává na úrovni státu a jsou sledovány zájmy občanů celého státu. Pověřené obecní úřady vykonávají např. působnosti stavebního a živnostenského úřadu či matky.

1.1 Orgány obce

Obec, město, městys i statutární město jsou samostatně spravovány zastupitelstvem. Mezi další orgány obce patří rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce.

Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo je nejvyšším voleným orgánem obce v samostatné působnosti a je mu mimo jiné vyhrazeno schvalovat rozpočet obce a závěrečný účet obce, volit starostu, místostarosty a další členy rady obce (radní) a odvolávat je z funkce, zřizovat a rušit příspěvkové organizace a organizační složky obce. Zastupitelstvo musí vždy zřídit finanční a kontrolní výbor. Finanční výbor kontroluje hospodaření s majetkem obce. Kontrolní výbor dohlíží na plnění usnesení zastupitelstva obce a rady obce a také na dodržování právních předpisů ostatními výbory a obecním úřadem v oblasti samostatné působnosti. Počet členů zastupitelstva je závislý na velikosti obce a počtu obyvatel obce.

Rada obce

Rada obce je výkonným orgánem v samostatné působnosti a podléhá zastupitelstvu obce. Zabezpečuje hospodaření obce podle schváleného rozpočtu, vydává nařízení obce a může zřídit komise jako své iniciativní a poradní orgány. Členové jsou voleni z řad členů zastupitelstva obce. Počet členů je lichý a pohybuje se v rozmezí 5 –11 a zároveň však nesmí přesahovat jednu třetinu členů zastupitelstva obce. Rada obce se skládá ze starosty, místostarosty (místostarostů) a dalších členů rady.

Starosta

Starosta zastupuje obec navenek a je volen zastupitelstvem obce, jemuž je z výkonu své funkce odpovědný. Starosta mimo jiné svolává zastupitelstvo obce a schůze rady obce, odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce a za objednání a provedení auditu hospodaření obce.

Obecní úřad

Obecní úřad vykonává jak samostatnou, tak i přenesenou působnost. V rámci samostatné působnosti plní úkoly, kterými ho pověřilo zastupitelstvo či rada obce a pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti. Funkci obecního úřadu vykonává ve městech městský úřad, ve statutárních městech magistrát, úřady městských obvodů a městských částí. Obecní úřad je složen ze starosty a místostarosty, tajemníka obecního úřadu (pokud je tato funkce zřízena) a zaměstnanců obce. V jeho čele stojí starosta.

Tajemník obecního úřadu je funkce, která je zřízena v obcích s pověřeným obecním úřadem a s rozšířenou působností. Pokud není v obci zřízena funkce tajemníka obecního úřadu nebo není-li tajemník obecního úřadu ustanoven, vykonává jeho úkoly starosta. Tajemník mimo jiné zastává funkci statutárního orgánu zaměstnavatele podle zvláštních právních předpisů vůči zaměstnancům obecního úřadu. [14]

2 ROZPOČET OBCE A MIMOROZPOČTOVÉ FONDY OBCE

2.1 Charakteristika rozpočtu

Finanční hospodaření obcí a krajů upravuje zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Klíčový je i zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí, a vyhláška ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě.

Územní rozpočet je decentralizovaný peněžní fond realizovaný na principu nenávratného, neekvivalentního a nedobrovolného financování. Je základem hospodaření, sestavuje se vždy na dobu jednoho roku a je schválen zastupitelstvem obce či kraje. Slouží jako plán, podle něhož obec v daném rozpočtovém období hospodář. Pomocí rozpočtu dochází k prosazování cílů regionální politiky, místních a regionálních preferencí či zájmů obyvatelstva příslušného území.

Každý územní rozpočet plní tyto významné funkce:

- **Alokační funkce.** Je to klíčová úloha. Slouží k zajišťování a financování veřejných statků v lokálním nebo v regionálním sektoru.
- **Redistribuční funkce.** Znamená nenávratné přerozdělování hrubého domácího produktu a je projevem solidarity. Je více využitelná na vyšším stupni územní samosprávy než na stupni nižším.
- **Stabilizační.** Vláda pomocí fiskální politiky zasahuje do hospodářského cyklu. Na úrovni územní samosprávy je tato funkce omezená. Od 70. let se zvyšuje smysl rozpočtových prostředků územní samosprávy k upevnění lokální a regionální ekonomiky a zaměstnanosti na svém území. Samospráva může například zvýšit růst svého území vybudováním technické infrastruktury. [7, 8]

Plán pokladního plnění rozpočtu

V posledních desetiletích nabývá na významu plánování příjmů a výdajů rozpočtů obcí a krajů na období kratší než jeden rok. Pro tyto účely se používá plán pokladního plnění rozpočtu, který dává přehled o očekávaných druzích příjmů a výdajů. Z plánu pokladního plnění zjistíme, kolik peněžních prostředků bude obec v daném období potřebovat

k financování zamýšlených výdajů. Tento nástroj je důležitý pro likviditu obce. Jednou z forem může být platební kalendář. [1]

2.2 Hospodaření podle rozpočtu

Návrh rozpočtu sestavuje ve městě finanční odbor a v obci finanční výbor a je schválen zastupitelstvem obce. Zpravidla je rozpočet sestaven vyrovnaný, kdy příjmy jsou rovny výdajům. Přebytkový rozpočet může vést ke zpomalení ekonomického rozvoje obce a schodkový je nebezpečný dluhovou zátěží přenesenou na příští zastupitelstva. Po skončení rozpočtového období je hospodaření zpracováno v závěrečném účtu.

Hospodaření územní samosprávy lze znázornit vztahem:

$$F_1 + P - V = F_2$$

F1 vyjadřuje stav peněžních prostředků v rozpočtu začátkem rozpočtového období.

F2 vyjadřuje stav peněžních prostředků koncem rozpočtového období.

P označuje příjmy.

V označuje výdaje.

Je – li **F2** > **F1**, hospodaření skončilo s přebytkem a je vytvořena finanční rezerva pro hospodaření v dalším rozpočtovém období.

Je – li **F2** < **F1**, hospodaření skončilo se schodkem. Tento schodek obec kryje z rezerv vytvořených v minulosti a z návratných finančních prostředků.

Cílem hospodaření územně samosprávného celku v delším časovém úseku by měl být vyrovnaný rozpočet ($P = V$) nebo přebytkový rozpočet ($P > V$). Rizikem dlouhodobě vyrovnaného rozpočtu jsou nedostatečné finanční rezervy na financování potřeb začátkem dalšího rozpočtového období.

Hospodaření s financemi musí být vyhodnocováno a kontrolováno. Občané by měli být informováni o průběžném i následném plnění rozpočtu prostřednictvím veřejných jednání zastupitelstva, v místním časopise, na úřední desce nebo v místním rozhlasu. [8]

Úloha municipálního rozpočtu při hospodaření obce

Mezi hlavní úkoly obce patří na předním místě úkoly ekonomické povahy, tj. zajištění veřejných statků v požadovaném množství a kvalitě pro všechny své občany:

- péče o místní komunikace a veřejné osvětlení,
- péče o hospodářskou část provozu předškolních zařízení a základních škol,
- péče o bezpečnost obyvatel a jejich majetku,
- sociální péče včetně přiměřeného bydlení,
- péče o kvalitní životní prostředí, zejména nezávadnou pitnou vodu a sběr komunálních odpadů. [s. 64, 10]

Přezkoumání hospodaření obce se zaměřuje na:

- soulad rozpočtového procesu se zákonem o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů,
- plnění rozpočtu či rozpočtového provizoria,
- plnění pravidel schválených orgány obce v oblasti hospodaření,
- třídění příjmů a výdajů v souladu s vyhláškou o rozpočtové skladbě. [22]

2.3 Běžný a kapitálový rozpočet

Příjmy a výdaje rozpočtu se třídí z pohledu jejich opakovatelnosti na běžné a kapitálové. Rozpočet tedy bilancuje běžné a kapitálové příjmy a výdaje. Toto rozdělení je významné pro analýzu:

- daňových a nedaňových příjmů, transferů a jednotlivých druhů výdajů,
- nezbytnosti užití návratných zdrojů financování,
- vlivu zadlužení na hospodaření obce a přijatelnou výši dluhové služby.

Běžný rozpočet

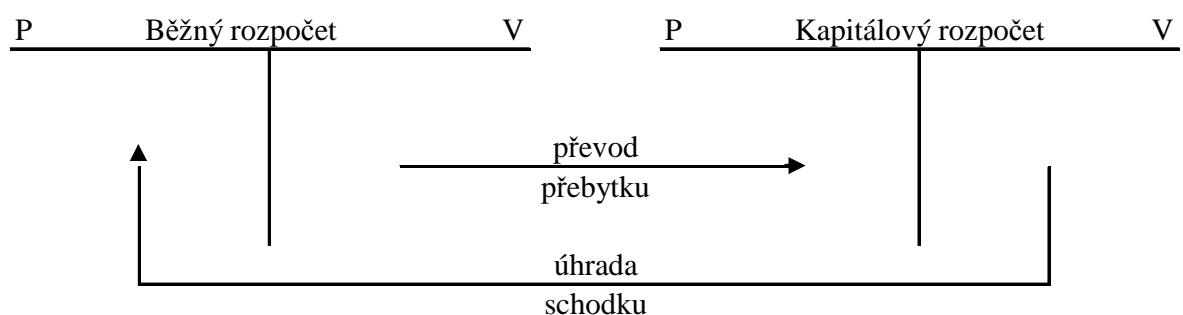
Běžný rozpočet soustřeďuje pravidelně opakující se běžné příjmy (daňové, nedaňové, běžné dotace) a běžné výdaje. Běžné výdaje souvisejí s financováním lokálních a regionálních veřejných statků. Dále jde o redistribuční výdaje např. v podobě dávek státní sociální pod-

pory a financování služeb, za které je obec zodpovědná. Odpovídá za technický stav komunikací, likvidaci komunálního odpadu, zajištění úrovně vzdělání v základních školách apod.

Běžný rozpočet se zpravidla jako vyrovnaný, popř. přebytkový. Rozpočet může být schválen jako schodkový jen v případě, že bude možné schodek uhradit. Dlouhodobě deficitní běžný rozpočet signalizuje neuspokojivé hospodaření příslušného územně samosprávného celku nebo nízký objem financí. Naopak dlouhodobě přebytkový běžný rozpočet je předpokladem úhrady návratných zdrojů.

Kapitálový rozpočet

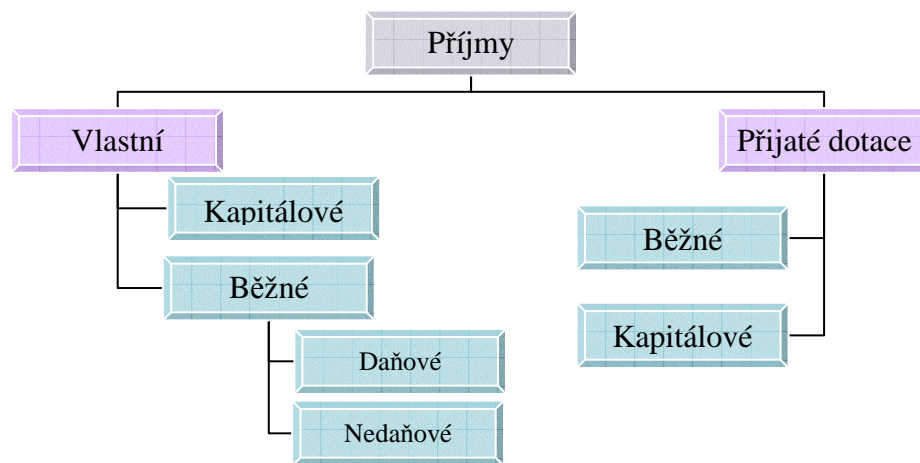
Kapitálový rozpočet obsahuje jednorázové, pravidelně neopakující se příjmy a výdaje. Kapitálové výdaje slouží k financování investiční činnosti a často jsou kryty návratnými finančními zdroji, zejména investičním úvěrem a emisí komunálních obligací. Obce financují investice také nenávratnými účelovými dotacemi ze státního rozpočtu a ze státních fondů. [8]

Obr. 1. Vztah mezi běžným a kapitálovým rozpočtem [8, s. 205]

2.4 Druhé třídění příjmů

Příjmy rozumíme veškeré nenávratně inkasované prostředky, opětované i neopětované, z domácí ekonomiky i ze zahraničí, včetně přijatých darů a dotací a přijaté splátky půjček, poskytnutých za účelem rozpočtové politiky. Nezahrnují na druhé straně návratná inkasa povahy přijatých výpůjček a přijaté splátky půjček poskytnutých za účelem řízení likvidity. [2, s. 21]

Obr. 2. Základní schéma druhové struktury příjmů [2]

Daňové příjmy

Daňové příjmy jsou největší skupinou příjmů a lze je rozdělit do následujících okruhů:

- **Svěřené daně.** Výnos náleží jen obci. Patří tu daň z nemovitostí a daň z příjmů právnických osob, kdy poplatníkem je příslušná obec.
- **Sdílené daně.** Daňový výnos je rozdělen mezi články rozpočtové soustavy. Patří tu daň z příjmu právnických osob, daň z příjmů fyzických osob a daň z přidané hodnoty.
- **Místní poplatky.** Druhy místních poplatků stanoví zákon o místních poplatcích a vybraná částka plyne v plné výši do rozpočtu obce. Obec rozhoduje, který poplatek a v jaké výši bude vybírat. Maximální výše je stanovena zákonem.
- **Správní poplatky.** Jsou příjmy za správní úkony, které obec vykonává v rámci své přenesené působnosti. Výši správních poplatků stanoví zákon o správních poplatcích.

Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy zahrnují:

- příjmy z vlastní činnosti a odvody zřízených organizací,
- přijaté sankce a vratky transferů,

- příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní nedaňové příjmy,
- přijaté splátky půjček,
- příjmy z pronájmu,
- úroky, dividendy, kursové zisky.

Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy obsahují:

- příjmy z prodeje dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku,
- příjmy z prodeje akcií a majetkových podílů,
- ostatní kapitálové příjmy.

Přijaté dotace

Jsou poskytovány z tuzemska (z veřejných rozpočtů ústřední a územní úrovně) a ze zahraničí (dotace od cizích států a mezinárodních institucí). **Dotace se člení na účelové a neúčelové a na neinvestiční (běžné) a investiční (kapitálové).**

Neúčelové dotace

Nejsou poskytovány na stanovený účel. Rizikem je omezená kontrola vyšší vládní úrovně nad užitím poskytnutých finančních prostředků.

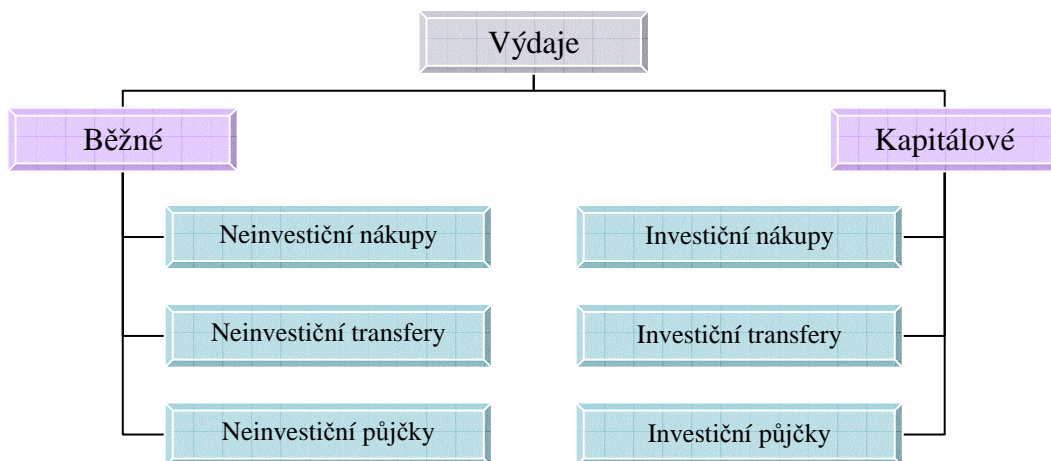
Účelové dotace

Jsou účelově poskytnuté finanční prostředky zejména na vzdělání, bydlení, výstavbu komunálních bytů, údržbu komunikací apod. Kapitálové účelové dotace zčásti kryjí výdaje na určitou investici. Běžné účelové dotace jsou udělovány z velké části na výkon přenesené působnosti vykonávané obcí a na zabezpečení veřejných statků.

Dotace, na které mají obce ze zákona o státním rozpočtu nárok, nazýváme **nárokovatelné dotace**. Pokud přidělení dotace závisí na rozhodnutí poskytovatele, jde o **nenárokovatelnou dotaci**. [8]

2.5 Druhové třídění výdajů

Výdaje jsou veškeré nenávratné platby na běžné i kapitálové účely, opěťované i neopěťované, a poskytované návratné platby (půjčky) za účelem rozpočtové politiky. [2, s. 24]

Obr. 2. Základní schéma druhové struktury výdajů [2]

Běžné výdaje

Běžné výdaje zahrnují následující druhy vydaných finančních prostředků:

- **Neinvestiční nákupy.** Mají charakter výdajů na neinvestiční nákupy a výdaje s nimi související a výdaje na materiál, vodu, paliva, energii, zboží a služby. Dále zahrnují veškeré platby za provedenou práci, úroky, kursové ztráty, poskytnuté zálohy, jistiny a záruky.
- **Neinvestiční transfery.** Jsou poskytovány na neinvestiční účely a člení se následovně:
 - neinvestiční dotace podnikům, neziskovým a podobným organizacím,
 - neinvestiční nedotační transfery podnikům, neziskovým a podobným organizacím,
 - neinvestiční transfery a další platby rozpočtům,
 - neinvestiční transfery obyvatelstvu,
 - neinvestiční transfery do zahraničí.

- **Neinvestiční půjčky.** Řadí se zde půjčky poskytnuté na neinvestiční účely podnikům, neziskovým a podobným organizacím, veřejným rozpočtům ústřední a územní úrovně, příspěvkovým a podobným organizacím, obyvatelstvu a do zahraničí.

Do běžných výdajů dále patří neinvestiční převody Národnímu fondu a ostatní neinvestiční výdaje.

Kapitálové výdaje

Kapitálové výdaje obsahují tyto druhy výdajů:

- **Investiční nákupy.** Řadí se tu výdaje na pořízení dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku a pozemků, výdaje s těmito nákupy související a investiční výdaje na nákup cenných papírů.
- **Investiční transfery.** Patří tu následující položky poskytnuté na investiční účely:
 - investiční dotace podnikům a příspěvkovým organizacím,
 - investiční transfery neziskovým a podobným organizacím,
 - investiční transfery veřejným rozpočtům ústřední a územní úrovně,
 - investiční převody vlastním fondům,
 - investiční transfery obyvatelstvu,
 - investiční transfery do zahraničí.
- **Investiční půjčky.** Náleží tu půjčky poskytnuté na investiční účely podnikům, neziskovým a podobným organizacím, veřejným rozpočtům ústřední a územní úrovně, příspěvkovým a podobným organizacím, obyvatelstvu a do zahraničí.

Ke kapitálovým výdajům se dále řadí investiční převody Národnímu fondu a ostatní kapitálové výdaje. [2]

2.6 Financování

Financování zahrnuje přírůstek termínovaných závazků (výpůjčky peněžních prostředků) minus splátky jistiny závazků plus pokles stavu peněžních prostředků na bankovních účtech minus přírůstek čistých operací aktivního řízení likvidity. [2, s. 26]

Financování slouží ke krytí deficitu rozpočtu nebo zhodnocení přebytku rozpočtu. Za financování se považují pouhé splátky jistiny úvěrů, nepatří tu úroky či inkasované dividendy apod. Z časového hlediska jej dělíme na krátkodobé se splatností do 1 roku a na dlouhodobé se splatností nad 1 rok. Z hlediska zdroje třídíme financování takto:

- 1) **Financování z tuzemska** obsahuje financování rezidentními bankami, podniky, domácnostmi a jinými domácími rozpočty.
- 2) **Financování ze zahraničí** obsahuje financování nerezidentními bankami, podniky, jinými mezinárodními institucemi a cizími vládami.

Financováním se nerozumí stálá pasiva k zaměstnancům, státnímu rozpočtu, zdravotnímu pojištění a stálá pasiva z dodavatelsko – odběratelských vztahů, pokud jejich součástí není úvěrová smlouva s termíny a podmínkami splácení. [2]

2.7 Hospodářská činnost obce

Hospodářskou činností může obec posílit svůj rozpočet a plnit své úkoly týkající se hospodářského nakládání s majetkem nebo zajištění veřejně prospěšných činností. Obec má možnost účasti na činnosti jiných osob svým majetkem nebo zřizuje vlastní organizační složky, příspěvkové organizace, obchodní společnosti, obecně prospěšné společnosti nebo školské právnické osoby. [11]

2.8 Mimorozpočtové fondy obce

Finanční systém obce tvoří rozpočet, ale i mimorozpočtové fondy, o jejichž počtu a struktuře rozhoduje zastupitelstvo. Obec může zřizovat účelové a neúčelové mimorozpočtové fondy, které mohou být tvořené:

- přebytky hospodaření předchozích roků,
- převody peněžních zdrojů z rozpočtu do účelových fondů v průběhu roku,
- příjmy běžného roku, které v tomto roce nejsou stanoveny k použití.

Obce mohou tvořit tyto mimorozpočtové fondy:

- *Fond rezerv a rozvoje.* Je tvořen z přebytků rozpočtů.
- *Ostatní účelové fondy.* Patří tu např. bytový fond a památkový fond. [9]

3 ROZPOČTOVÁ SKLADBA OBCE

Každý veřejný rozpočet se třídí podle rozpočtové skladby, kterou určuje Ministerstvo financí vyhláškou. Touto vyhláškou se stanoví rozpočtová skladba jakožto jednotné třídění příjmů a výdajů, které se uplatňuje v rozpočtech organizačních složek státu, při sledování plnění státního rozpočtu, při sledování čerpání rezervního fondu organizačních složek státu, v rozpočtech státních fondů, při pohybech na účtech státních finančních aktiv, při peněžních operacích spojených s řízením likvidity státního rozpočtu a při plánovaných a skutečných operacích rozpočtů a ostatních peněžních fondů obcí, krajů a dobrovolných svazků obcí s výjimkou fondů cizích prostředků, fondu sdružených prostředků a fondu podnikatelské činnosti. [12, § 1]

Rozpočtová skladba zajišťuje systematické, jednotné a přehledné uspořádání příjmů a výdajů veřejných rozpočtů. Zároveň umožňuje srovnatelné sledování příjmů, výdajů, salda hospodaření a financování veřejných rozpočtů. Příjmy a výdaje se člení z hlediska odpovědnostního, druhového, odvětvového a konsolidačního. [7]

Rozpočtová skladba dodržuje tyto zásady:

- zásada jednotnosti a závaznosti třídění v celé rozpočtové soustavě,
- zásada dlouhodobé stability třídění, která je potřebná pro dlouhodobé rozpočtové analýzy,
- zásada srozumitelnosti, aby byla možná odborná veřejná kontrola i občanská kontrola,
- zásada kompatibility s mezinárodními účetními a statistickými standardy.

[7, s. 211 – 212]

Odpovědnostní třídění

Příjmy a výdaje se člení podle správců kapitol a jednotkou třídění je kapitola státního rozpočtu. Odpovědnostní třídění je povinné pro státní rozpočet. Územní samosprávné celky mohou takto třídít své příjmy a výdaje a určit si svou podobu kapitolního třídění.

Druhové třídění

Rozlišuje peněžní operace všech veřejných rozpočtů na příjmy, výdaje a financování. Podrobnější členění je uvedeno v předchozí kapitole (viz kapitola 2.5 a 2.4).

Příjmy se člení na daňové, nedaňové a kapitálové příjmy a přijaté dotace. Za příjmový druh je považován právní důvod přijaté platby. V rámci právního důvodu u příjmů za věci, služby, práce, výkony a práva je příjmovým druhem druh věcí, služeb, prací, výkonů a práv. U přijatých transferů je příjmovým druhem druh podpory nebo zdroj transferu.

Výdaje se člení na běžné a kapitálové. U výdajů na nákupy je výdajovým druhem druh věcí, služeb, výkonu, prací a práv. Za výdajový druh transferů je považován druh podpory a druh příjemce podpory.

Odvětvové třídění

Rozumíme jím třídění podle druhu činnosti, ze které plynou finanční prostředky nebo na kterou jsou finanční prostředky vydávány. Takto se člení výdaje a vybrané kapitálové a nedaňové příjmy s výjimkou příjmů ze splátek půjčených prostředků. Odvětvové třídění používá těchto 6 skupin:

1. Zemědělství a lesní hospodářství.
2. Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství.
3. Služby pro obyvatelstvo.
4. Sociální věci a politika nezaměstnanosti.
5. Bezpečnost státu a právní ochrana.
6. Všeobecná veřejná správa a služby.

Konsolidační třídění

Úkolem je vyloučit duplicity. Konsolidace třídí příjmy a výdaje na záznamové jednotky.

[2]

4 ROZPOČTOVÝ PROCES NA ÚROVNI OBCE

Rozpočtový proces je postup orgánů obce spojený se sestavováním, schvalováním, plněním a kontrolou rozpočtu. Přesahuje délku rozpočtového období, protože většinou trvá 1,5 až 2 roky. Ve všech fázích rozpočtového procesu je třeba uplatňovat určité zásady. V ČR třídění příjmů a výdajů respektuje tyto zásady:

- **zásada jednotnosti a závaznosti třídění** v celé rozpočtové soustavě,
- **zásada dlouhodobé stability třídění**, která je potřebná pro dlouhodobé rozpočtové analýzy,
- **zásada srozumitelnosti**, aby byla možná odborná veřejná kontrola i občanská kontrola,
- **zásada kompatibility** s mezinárodními účetními a statistickými standardy.

[7, s. 211 - 212]

Rozpočtový proces zahrnuje 6 základních etap rozpočtového procesu: sestavování, schvalování, publikace, hospodaření, kontrola a hodnocení.

Fáze rozpočtu pak dělíme na: sestavení návrhu, rozpis rozpočtu a závěrečný účet. [3]

4.1 1. fáze rozpočtového procesu - sestavení návrhu rozpočtu

První a nejdůležitější fází rozpočtového procesu je sestavení návrhu rozpočtu. Na sestavování rozpočtu se začíná pracovat většinou už v polovině předchozího rozpočtového roku a vychází se z vývoje příjmů a výdajů předchozích období. Při sestavování rozpočtu se vychází z **rozpočtového výhledu**. Rozpočtový výhled je pomocným nástrojem územního samosprávného celku a jeho podstatou je zajistit dlouhodobě vyrovnané hospodaření obce. Sestavuje se na dobu 2 až 5 let. Podkladem jsou uzavřené smluvní vztahy a přijaté závazky. Zákon stanoví, že rozpočtový výhled je méně podrobný než roční rozpočet. Jeho obsahem by měly být očekávané finanční toky z realizace strategického plánu rozvoje obce. Rozpočtový výhled by měl promítnout jak kapitálovou část rozpočtu, tak i běžnou část rozpočtu.

Projednáání a schválení rozpočtu

Návrh rozpočtu musí být zveřejněn nejméně 15 dnů před projednáním zastupitelstvem obce a je projednáván a schvalován na veřejném zasedání obecního zastupitelstva. Předtím je projednán radou obce a finančním výborem. Jestliže se nepodaří schválit návrh rozpočtu do 1. ledna rozpočtového roku, hospodaří obec podle rozpočtového provizoria tzn. podle zatím neschváleného rozpočtu nebo podle skutečností z předchozího rozpočtu ve stejném časovém úseku. [1]

4.2 2. fáze rozpočtového procesu - plnění rozpočtu

Plnění rozpočtu znamená hospodaření v průběhu rozpočtového období na základě schváleného rozpočtu. Tato fáze je nejvýznamnější částí rozpočtového procesu. Výdaje by měly dosahovat maximálně schválených rozpočtových částek. Naopak u příjmů je kladen důraz na překračování příjmových rozpočtovaných částek. U obcí odpovídá za hospodaření zastupitelstvo obce, avšak u větších obcí a měst nesou odpovědnost za účelné vynakládání finančních prostředků vedoucí odborů. [10]

Po schválení rozpočtu může vzniknout potřeba jeho změny nebo úpravy. Schválený rozpočet může být změněn pro potřebu úhrady finančně nezajištěných výdajů. Tyto výdaje lze krýt použitím prostředků z mimorozpočtových zdrojů, změnou rozpočtu nebo rozpočtovým opatřením.

Rozpočet může být změněn z důvodu:

- organizační změny,
- změny právních předpisů ovlivňujících výši rozpočtovaných příjmů a výdajů,
- změny objektivně působících skutečností ovlivňujících plnění rozpočtu příjmů a výdajů.

Rozpočtová opatření jsou:

- *povolené přesuny* rozpočtových prostředků při neměnném celkovém objemu příjmů a výdajů rozpočtu,
- *povolené překročení rozpočtu podřízené organizace,*
- *vázání rozpočtových výdajů.* [16]

Průběžná a následná kontrola plnění rozpočtu

Průběžnou kontrolu provádí finanční výbor, rada obce a zastupitelstvo obce. Kontroly se účastní také občané na veřejných schůzích obecního zastupitelstva. Po skončení rozpočtového období je provedena následná kontrola plnění rozpočtu a je sestavena bilance příjmů a výdajů. Výsledkem těchto kontrol by měl být návrh na opatření ke zkvalitnění hospodaření s rozpočtovými prostředky. [1]

4.3 3. fáze rozpočtového procesu - závěrečný účet obce

Závěrečný účet obsahuje úhrnné informace o ročním hospodaření obce a sestavuje se po skončení kalendářního roku. Zahrnuje údaje o plnění rozpočtu sestaveném podle rozpočtové skladby, o dalších finančních operacích a tvorbě a použití fondů. Součástí je i zpráva o výsledku přezkoumání hospodaření. Návrh závěrečného účtu je projednán zastupitelstvem obce a před jeho projednáním musí být nejméně 15 dnů stanoveným způsobem zveřejněn. Po projednání závěrečného účtu je vyjádřen souhlas s celoročním hospodařením a obec obdrží hodnocení bez výhrad nebo obdrží souhlas s výhradami. Na základě výhrad přijme obec opatření k nápravě chyb a nedostatků a vznesse závěry proti osobám, které poškodily obec svým konáním. [11]

4.4 Kontrola hospodaření obce

Obce hospodaří se svými finančními prostředky v souladu se schváleným rozpočtem a pravidelně kontrolují své hospodaření a hospodaření zřízených organizací. Kromě toho zabezpečují výkon finanční kontroly na základě zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole. Finanční kontrola se zaměřuje na hospodaření obcí a krajů a dělí se na vnější a vnitřní.

Vnitřní kontrola

Pokud hospodaření obce kontrolují orgány obce, hovoříme o vnitřní kontrole. Vrcholná kontrolní pravomoc patří zastupitelstvu, které musí zřídit finanční a kontrolní výbor. Finanční výbor má za úkol kontrolovat hospodaření s majetkem a financemi obce. [5]

Vnější kontrola a audit

Přezkoumání hospodaření uskutečňuje příslušný krajský úřad nebo auditor. Nevyžádanou kontrolu provádí finanční úřady a finanční ředitelství, které se zaměřují na správné placení

daní, využívání přijatých dotací z vyšších rozpočtů apod. Přezkoumávání hospodaření upravuje zákon o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků. Vnější audit se řídí zákonem o účetnictví a zákonem o auditorech a provádí ho auditor nezávislý na účetní jednotce.

Krajský úřad kontroluje skutečnosti důležité při poskytnutí financí ze státního rozpočtu, jiných peněžních prostředků státu, státního fondu a národního fondu. Dále kontroluje soulad s právními předpisy a respektování zásady hospodárnosti, účelnosti a efektivnosti při nakládání s těmito poskytnutými prostředky. [23]

5 FINANČNÍ ANALÝZA ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVY

Finanční analýza je významná pro zkvalitnění finančního rozhodování na úrovni každého článku územní samosprávy. Ve veřejném sektoru má určitá specifika.

Na úrovni územní samosprávy je finanční analýza důležitým nástrojem řízení. Nejde pouze o analýzu minulého hospodaření, ale i o odhalení pozitivních i negativních faktorů, které hospodaření ovlivnily. Finanční analýza neslouží pouze voleným a výkonným orgánům územní samosprávy pro rozhodování, jaká přijmout opatření pro zlepšení hospodaření v budoucnu. Kvalitní finanční analýza je předpokladem účinné kontroly.

Hlavní oblasti finanční analýzy jsou:

- běžné hospodaření,
- investiční činnost a její financování,
- hospodaření s majetkem.

Finanční analýza se soustřeďuje na:

- *analýzu hospodaření v běžném rozpočtu*, a to podle jednotlivých běžně se opakujících příjmů a výdajů, včetně analýzy podílu obligatorních výdajů, analýzu náhodných, neopakujících se běžných příjmů a výdajů, analýzu trendů, tendencí ve vývoji,
- *analýzu druhů příjmů a výdajů se zvláštním zřetelem na to, které z nich může daný článek územní samosprávy svým rozhodnutím ovlivnit a které nikoliv,*
- *analýzu salda běžného rozpočtu*, faktory, které saldo stabilně ovlivňují a které spíše nahodile,
- *analýzu dosahovaných úspor*, jejich reálnost, resp. dosažitelnost a za jakého předpokladu, efektivnost (jejíž měřitelnost je však v praxi obtížná),
- *analýzu hospodaření v kapitálovém rozpočtu*, analýzu struktury příjmů a výdajů této části rozpočtu,
- *analýzu zajišťování a financování oprav a údržby*, efektivnost a hospodárnost při zajišťování oprav a údržby,
- *analýzu vytváření a využití rezerv*,

- *analýzu dluhů*, jejich struktury z věcného i časového hlediska, důvody využití návratných příjmů, způsob umořování dluhů,
- *analýzu majetku* a způsobu jeho využívání.

Finanční analýza se zaměřuje na vyhodnocení silných a slabých stránek ve finančním hospodaření příslušného článku územní samosprávy. Pro hodnocení hospodaření využívá finanční analýza celou řadu ukazatelů - stavové ukazatele (viz např. rozvaha), tokové ukazatele (viz např. výsledovka), rozdílové ukazatele, poměrové ukazatele.

Zejména poměrové ukazatele umožňují:

- *srovnání v čase* – analýzu časového vývoje (např. vyhodnocení vývoje poměru dluhové služby k běžným příjmům rozpočtu apod.),
- *srovnání prostorové* – ve srovnání např. s velikostně stejnými obcemi, srovnání s průměrem v zemi apod. (např. srovnání míry soběstačnosti apod.). [5, s. 215 - 216]

6 ZADLUŽENOST OBCE

Často dojde k situaci, že obec nemá dostatek peněžních prostředků na financování svých potřeb. Tyto chybějící finanční prostředky může krýt z vlastních nebo cizích zdrojů. Při financování cizími prostředky by měla obec zvažovat únosnost zadlužení z pohledu objemu, nákladů, délky a formy dluhu.

Dluh obce je úhrn závazků, které obec dluží jiným subjektům. Obce by se neměly dlouhodobě zadlužovat za účelem financování deficitu běžného rozpočtu.

Pro rozhodování obce o míře zadluženosti je možno využít tyto ukazatele:

- **Tokové.** Hodnotí náklady dluhu a schopnost obce dluh splácet,
- **Stavové.** Informují o výši dluhu na jednoho obyvatele obce nebo výši dluhu ve vztahu k majetku obce. [1]

6.1 Zadluženost obcí v ČR a její regulace

Po roce 1918 došlo k výraznému zvýšení zadlužení obcí na území ČR. Po roce 1948 došlo k oddlužení územních rozpočtů státem a do roku 1990 platil pro národní výbory zákaz užívání návratných finančních prostředků. V 90. letech rostla zadluženost obcí velmi rychle. [8]

Pro příklad uvádím vývoj zadluženosti obcí od roku 1994 do roku 2004. Z tabulky je patrné, že zadluženost obcí v ČR rychle roste.

Tab. 1. Vývoj celkové zadluženosti obcí v ČR

Rok	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
mld. Kč	14,3	20,3	28,3	34,4	39,0	40,0	41,0	48,3	55,8	70,4	74,8

Zdroj: [19]

K regulaci zadluženosti obcí tedy spěje rychlé navýšení municipálních dluhů. V roce 1997 byl poprvé proveden pokus nepřímo regulovat zadluženost obcí prostřednictvím kritérií pro poskytování účelových dotací obcím. Bylo stanoveno, že při poskytování dotací se bude

brát ohled na to, jestli podíl dluhové služby na běžných příjmech rozpočtu nepřesahuje 15 %.

V roce 2001 byla snaha ustanovit regulaci zadlužování územně samosprávných celků novelou zákona o obcích, krajích a hlavním městě Praze. Tato regulace však byla následně ze zákona vypuštěna. [1]

V roce 2004 bylo přijato Vládou České republiky **usnesení č. 346 o Regulaci zadluženosti obcí a krajů**. Tímto usnesením byl schválen postup Ministerstva financí při hodnocení zadluženosti obcí a krajů, definice a výpočet ukazatele dluhové služby.

Ministerstvo financí vypočítá každé obci a kraji tento ukazatel dluhové služby a pokud převýší 30 %, sdělí to příslušné obci nebo kraji dopisem. Tato obec nebo kraj musí do 3 měsíců opodstatnit překročení ukazatele dluhové služby a oznámit, jaký postup bude přijat. Ministr financí požádá o předložení Zprávy o výsledcích hospodaření za daný kalendářní rok, stanoviska zastupitelstva k této zprávě a rozpočtový výhled. Vyžádané podklady ministerstvo financí vyhodnotí a přihlédne ke všem faktům, jež způsobily převýšení hranice 30 %. Zřetel bude klást i na souhrnnou zadluženost obce nebo kraje; zadluženost obce nebo kraje v přepočtu na 1 obyvatele, daňovou výtěžnost na 1 obyvatele obce nebo kraje, vývoj zadluženosti v předchozích letech; velikost obce nebo kraje a souhrnnou finanční situaci obce nebo kraje.

Pokud obec nebo kraj překročí stanovenou hranici i v příštím roce, oznámí Ministerstvo financí tuto skutečnost poskytovatelům prostředků ze státního rozpočtu a státních fondů. Obec nebo kraj neztratí možnost získat dotaci. Překročení 30 % výše dluhové služby je však jedním z kritérií v konečné fázi výběru obcí a krajů při rozhodování o poskytnutí účelových dotací a půjček na nově zahajované akce.

Výše uvedené opatření by mělo eliminovat rizikovou zadluženost obcí a stimulovat zastupitelstva k přijetí takových postupů, aby v příštích letech tento ukazatel nepřekročily. [21]

6.2 Definice a výpočet ukazatele dluhové služby

Ukazatel dluhové služby se vypočítá jako poměr dluhové služby ke skutečnému objemu dluhové základny za uplynulý kalendářní rok.

Obsah dluhové služby je definován:

- zaplacené úroky (položka 5141 rozpočtové skladby),
- uhrazené splátky vydaných dluhopisů (položky 8xx2 rozpočtové skladby),
- splátky jistin (položky 8xx4 rozpočtové skladby),
- splátky leasingu (položka 5178 rozpočtové skladby).

Dluhová základna obsahuje:

- skutečně dosažené daňové příjmy v Tř. 1 a nedaňové příjmy v Tř. 2 za daný kalendářní rok,
- dotace souhrnného finančního vztahu (položky 4112 a 4212 rozpočtové skladby), tzn. prostředky finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtům obcí a k rozpočtům krajů podle přílohy zákona o státním rozpočtu na příslušný kalendářní rok. [21]

Tab. 2. Výpočet ukazatele dluhové služby

Číslo řádku	Název položky	Odkaz na rozpočtovou položku
1	Daňové příjmy (po konsolidaci)	Třída 1
2	Nedaňové příjmy (po konsolidaci)	Třída 2
3	Přijaté dotace-finanční vztah	položka 4112 + 4212
4	Dluhová základna	ř. 1 + ř. 2 + ř. 3
5	Úroky	položka 5141
6	Splátky jistin a dluhopisů	položky 8xx2 a 8xx4
7	Splátky leasingu	položka 5178
8	Dluhová služba	ř. 5 + ř. 6 + ř. 7
9	UKAZATEL DLUHOVÉ SLUŽBY	ř. 8 děleno ř. 4

Zdroj: [21]

II. PRAKTICKÁ ČÁST

7 MĚSTO PŘEROV

Obr.4. Přerovský zámek a jeho okolí [20]

Název města pochází ze staroslovanského výrazu pro mokřinu nebo bažinu. První písemná zmínka o Přerovu pochází z roku 1141, ale zdejší území je osídleno již od pravěku. Roku 1256 byl Přerov povýšen Přemyslem Otakarem II na město. Roku 1523 se v Přerově narodil Jan Blahoslav, předchůdce Jana Amose Komenského. Komenský se na zdejší bratrské škole učil a následně zde v letech 1614 - 1618 působil jako učitel a pomocník biskupa Jana Láneckého. Od 1.7. 2006 je Přerov statutárním městem. Primátorem města je Jiří Lajtoch.

Město Přerov se rozkládá uprostřed Moravy při dolním toku řeky Bečvy v Olomouckém kraji. Nadmořská výška je přibližně 210 metrů. Na levém břehu řeky Bečvy leží městské části Přerov – město, Henčlov, Kozlovice, Lověšice a Újezdec. Na pravém břehu se rozkládá Předmostí, Dluhonice, Čekyně, Vinary, Lýsky, Popovice, Žeravice a Penčice. Město Přerov zaujímá rozlohu přibližně 5849 ha, z toho lesní pozemky tvoří 564 ha, vodních ploch je 87 ha a zastavěné území činí 315 ha. Okres Přerov sousedí na západě s okresem Prostějov, na severovýchodě s okresem Nový Jičín a na severozápadě s Olomouckým okresem. Na východ od Přerova se nachází okres Vsetín a na jih okres Kroměříž.

Podle výsledků sčítání domů, lidí a bytů z roku 2001 žije v Přerově 48 335 obyvatel. V Přerovském okrese žije přibližně 135 tisíc obyvatel. Celkový počet obyvatel dlouhodobě klesá.

Přerov je důležitým dopravním uzlem, a to jak železničním, tak také silničním. Leží na křižovatce silnic I. třídy: I/18, I/47 a I/55 a na trase budoucí dálnice D1 Lipník nad Bečvou

– Kroměříž - Vyškov - Brno. Železniční spojení je umožněno přes železniční trať Olomouc – Přerov – Zábřeh na Moravě, Břeclav – Přerov, Přerov – Brno.

Přerov je spádovým centrem pro místní části a další obce, pro něž je důležitým pracovním a administrativním střediskem. Slouží jako průmyslově zemědělská oblast s rozvinutými službami.

K nejvýznamnějším průmyslovým podnikům patří Pivovar Zubr, a. s., Precheza a. s., Meopta - optika, a. s., Kazeto, spol. s r. o., PSP Engineering, a. s. a PSP Slévárna, a. s.

Pro oddech a rekreační sport slouží plavecký bazén, kuželna, tenisové kurty, tenisová hala, zimní stadion, další sportovní areály, rehabilitační střediska a fit centra.

Ke kulturnímu využití volného času slouží kino Hvězda, Loutkové divadlo Sokol Přerov, Divadlo Dostavník, Městský dům, několik galerií a v neposlední řadě Muzeum Komenského. [25, 18]

8 ANALÝZA PŘÍJMŮ

Úkolem této kapitoly je stanovit nejdůležitější zdroje příjmů a určit jak jsou stabilní. Srovnáním příjmů v letech 2001 - 2005 budou určeny faktory, které se nejvíce podílejí na jejich vývoji. Analýza příjmů je rozdělena na analýzu celkových příjmů a jednotlivých skupin příjmů podle druhového členění.

8.1 Celkové příjmy

Tab. 3. Vývoj jednotlivých druhů příjmů v letech 2001 – 2005 (v tis. Kč, po konsolidaci a včetně fondů)

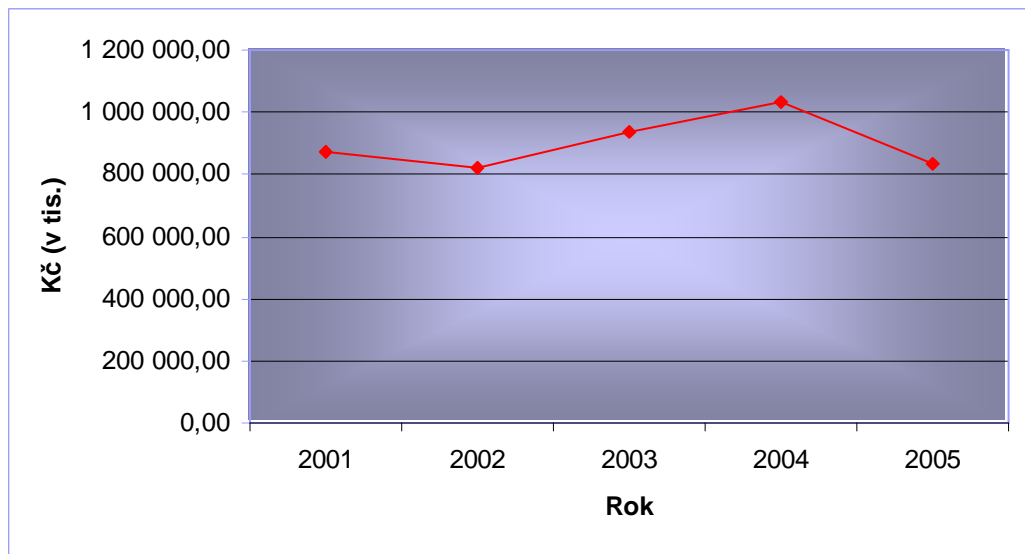
Položka/Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Daňové příjmy	384 970,75	392 441,96	424 266,53	456 364,28	487 315,46
Nedaňové příjmy	114 830,66	126 689,04	116 699,34	112 154,65	111 387,50
Kapitálové příjmy	80 208,90	9 659,27	28 363,69	33 398,22	16 529,72
Přijaté dotace	291 041,25	295 191,23	369 496,76	429 747,64	219 722,97
Celkem	871 051,56	823 981,48	938 826,32	1 031 664,79	834 955,64

Zdroj: Vlastní zpracování, čerpáno z rozpočtů města pro jednotlivé roky

Celkové příjmy mají rostoucí charakter s výjimkou roku 2005, kdy se příjmy snížily oproti předchozímu roku o 196 709,15 tis. Kč, což je 19,07 %. Největší podíl na poklesu měly přijaté dotace, jejichž objem poklesl o 48,87 %. Dále byl pokles způsoben snížením kapitálových příjmů o 50,51 % a nepatrným poklesem nedaňových příjmů.

Dynamika příjmů se od roku 2003 výrazně zrychlila v souvislosti s ustanovením města Přerova jako obce s rozšířenou působností. V rámci srovnávaných let dosáhly příjmy maximum v roce 2004.

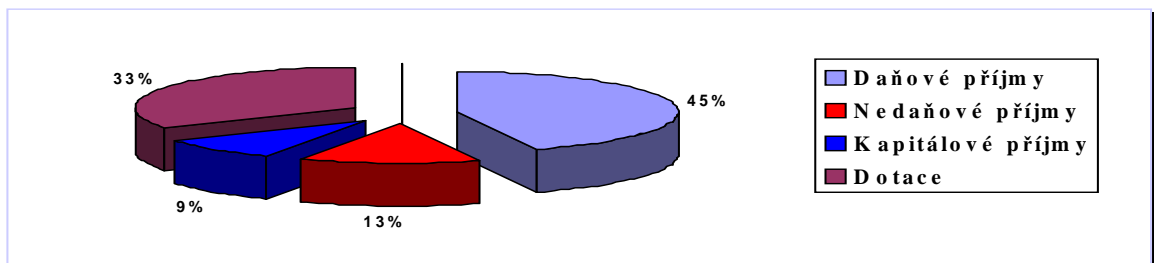
Daňové příjmy i přijaté dotace rostou. Dotace však v roce 2005 značně poklesly. Kapitálové příjmy a nedaňové příjmy jsou proměnlivé. Největší část příjmů tvoří daňové příjmy. Tyto příjmy nemůže město příliš ovlivnit. Jejich výše plyne do rozpočtu města na základě zákona o rozpočtovém určení daní. Poměr jednotlivých druhů příjmů není každý rok stejný a dochází ke změnám. V grafech č. 2 – 6 je znázorněna struktura příjmů ve všech sledovaných letech.

Graf 1. Vývoj celkových příjmů v letech 2001 - 2005

Příjmy v roce 2001

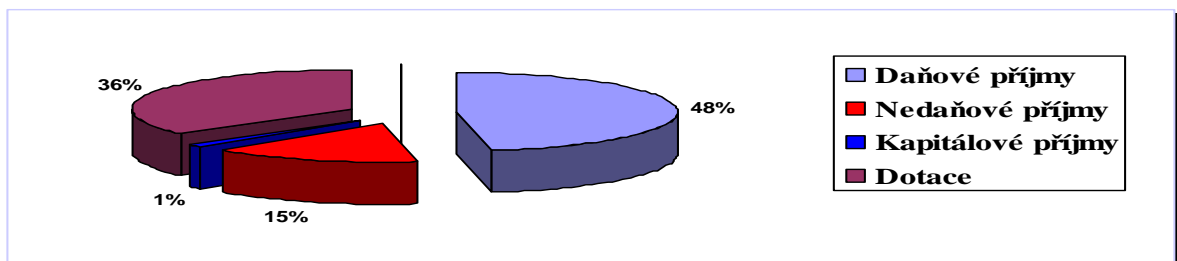
V roce 2001 tvořily daňové příjmy 45 % a přijaté dotace 33 % celkových příjmů. Kapitálové příjmy dosahují 9 %, ale v dalších letech jen maximálně 3 % celkových příjmů.

Graf 2. Struktura příjmů v roce 2001

Příjmy v roce 2002

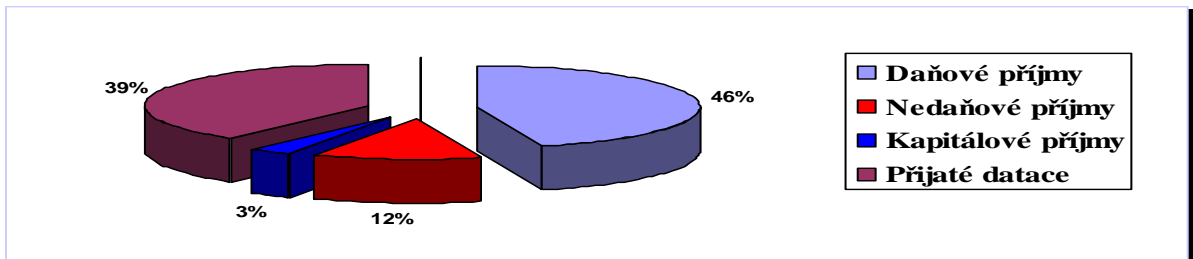
Procentuální podíl příjmů je téměř shodný s předchozím rokem, pouze kapitálové příjmy dosahují jen 1 % celkových příjmů, což je 8 % pokles ve srovnání s předchozím rokem.

Graf 3. Struktura příjmů v roce 2002

Příjmy v roce 2003

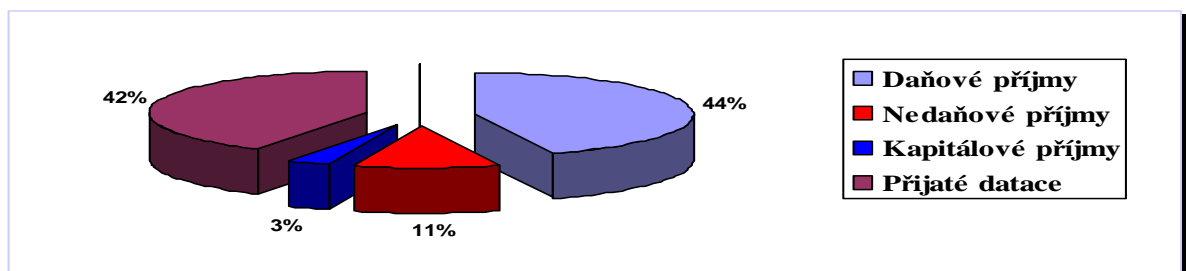
Procentuální podíl jednotlivých druhů příjmů se v roce 2003 významně nezměnil oproti předchozímu roku. Celkové příjmy ale vzrostly o 14%.

Graf 4. Struktura příjmů v roce 2003

Příjmy v roce 2004

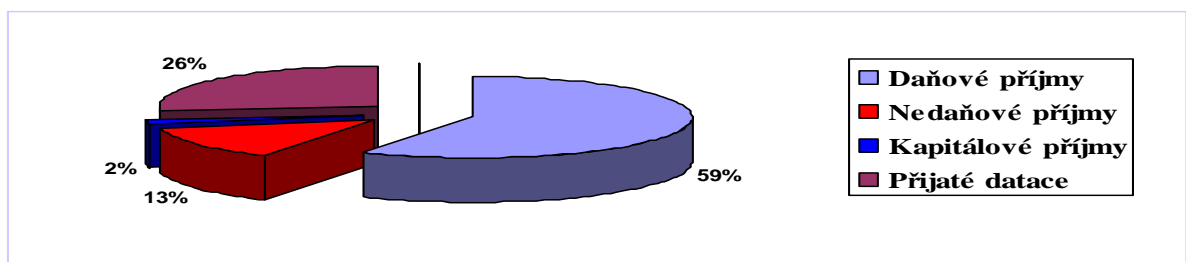
V roce 2004 byly daňové příjmy téměř procentuálně vyrovnané s přijatými dotacemi. Ve skutečnosti byly daňové příjmy vyšší než přijaté dotace o 26 616,64 tis. Kč. Kapitálové příjmy byly procentuálně shodné s předchozím rokem, ale 5 034,53 tis. Kč vyšší.

Graf 5. Struktura příjmů v roce 2004

Příjmy v roce 2005

V dalším roce došlo k obrovskému poklesu příjmů kvůli snížení přijatých dotací a nízkým kapitálovým příjmům. Přijaté dotace tvořily jen jednu čtvrtinu celkových příjmů. Důsledkem toho překročily daňové příjmy nadpoloviční výši ve struktuře celkových příjmů.

Graf 6. Struktura příjmů v roce 2005

V rámci celkových příjmů sledujeme jejich vývoj v jednotlivých letech, ale nemůžeme zdůvodnit pokles nebo nárůst jednotlivých příjmů. Pro zjištění faktorů, které ovlivnily vývoj příjmů, je ve zbývající části této kapitoly provedena analýza podle druhů. Struktura příjmů nám napovídá, že největší podíl zaujímají především daňové příjmy, proto budou rozebrány nejvíce.

8.2 Daňové příjmy

Daňové příjmy lze rozdělit na příjmy, které může či nemůže obec svými aktivitami ovlivnit:

Do okruhu ovlivnitelných daňových příjmů patří:

- 1,5 % podíl z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů FO ze závislé činnosti a z funkčních požitků,
- 30 % výnosu záloh daně z příjmů FO ze SVČ, které mají nebo k poslednímu dni zdaňovacího období měly na území obce trvalé bydliště,
- daň z nemovitostí, které se nachází na území obce,
- daň z příjmů právnických osob, kdy poplatníkem je příslušná obec.

Do okruhu neovlivnitelných daňových příjmů patří:

- 20,59 % z celostátního hrubého výnosu DPH,
- 20,59 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů FO ze závislé činnosti a z funkčních požitků,
- 20,59 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů FO vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
- 20,59 % z 60 % celostátního hrubého výnosu daně z příjmů FO ze SVČ,
- 20,59 % celostátního hrubého výnosu daně z příjmu právnických osob s výjimkou daně placené za obce.

Obec se podílí na celostátním hrubém výnosu stanoveným procentem zohledňující počet obyvatel a velikost obce. [15]

Do daňových příjmů dále náleží místní a správní poplatky. Daňové příjmy nemůže město nějak významně ovlivnit, přesto tvoří největší část příjmů a významně přispívají k celkové stabilitě rozpočtu. Vývoj daně z příjmů a DPH je úzce spjat s vývojem těchto daní ve státním rozpočtu.

Tab. 4. Vývoj daňových příjmů v letech 2001 – 2005 (v tis. Kč)

Položka/Rok	2001	2002	2003	2004	2005
DPFO	97 021, 79	113 457, 99	119 583, 31	132 399, 71	133 672, 35
DPPO	110 653, 56	103 000, 83	111 581, 86	115 840, 80	117 049, 24
DPH	116 169, 82	122 404, 61	127 209, 01	134 867, 52	160 934, 77
Daň z nemovitosti	20 574, 25	20 445, 20	22 223, 66	25 350, 86	24 202, 20
Správní poplatky	8 128,23	4 973,40	12 710,18	15 344,15	17 340,00
Místní poplatky	32 423,10	28 195,93	30 958,51	32 561,26	34 116,90
Celkem	384 970,75	392 441,96	424 266,53	456 364,28	487 315,46

Zdroj: Vlastní zpracování, čerpáno z rozpočtů města pro jednotlivé roky

Z tabulky celkových daňových příjmů je zřetelný rostoucí trend. Od roku 2001 do roku 2005 vzrostly daňové příjmy o 26,59 %. Důležité změny vykazují zvláště DPFO, DPPO, DPH a správní poplatky. Nejméně se mění daň z nemovitostí a místní poplatky. V letech 2003 i 2004 došlo k nárůstu všech daní. Podstatně se v roce 2003 navýšila DPPO a správní poplatky, v roce 2004 především DPFO. V roce 2005 značně ovlivnil daňové příjmy vysoký objem DPH.

8.2.1 Daň z příjmů fyzických osob

Tab. 5. Vývoj DPFO v letech 2001 – 2005 (v tis. Kč)

Položka/Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Daň ze závislé činnosti	62 092, 86	76 312, 07	82 697, 55	90 130, 33	95 893, 21
Daň ze SVČ	29 469, 35	31 810, 05	31 914, 47	36 343, 69	32 825, 64
Daň z kap. výnosů	5 459, 58	5 335, 87	4 971,29	5 925, 69	4 953, 51
Celkem	97 021, 79	113 457, 99	119 583, 31	132 399, 71	133 672, 35

Zdroj: Vlastní zpracování, čerpáno z rozpočtů města pro jednotlivé roky celkových příjmů

DPFO vykazuje v průběhu sledovaných let narůstající tendenci. Daň ze závislé činnosti i ze SVČ roste, pouze daň z kapitálových výnosů klesá. Největší podíl na příjmech fyzických osob tvoří daň ze SVČ, kterou může město ovlivnit podporou podnikatelských aktivit na svém území. Rozhodující jsou samostatně výdělečné osoby se sídlem na území města. Do roku 2004 daň ze SVČ rostla, ale v roce 2005 se snížila oproti předchozímu roku o 3 518 051 Kč, což je téměř 10 %. Tento pokles mohla způsobit legislativní změna zákona o DPH.

Daň ze závislé činnosti tvoří daň, kterou odvádí zaměstnavatel za své zaměstnance. Od roku 2001 do roku 2005 došlo k postupnému nárůstu o 33 800 344 Kč, což činí 54 %. Tento vývoj lze přičíst zvyšování zaměstnanosti a růstu mezd.

8.2.2 Daň z příjmů právnických osob

DPPO se dělí na daň placenou za obec a daň z příjmů právnických osob (bez daně placené za obec). Daň z příjmů právnických osob za obce může město ovlivnit, ale na druhou stranu se tím zvýší výdaje. K pozvolnému zvyšování inkasa daně z příjmu PO přispívají příznivé hospodářské výsledky.

Tab. 6. Vývoj DPPO v letech 2001 – 2005 (v tis. Kč)

Položka/Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Daň z příjmů PO	66 544,82	78 728,20	86 134,89	93 032,28	102 251,80
DPPO za obec	44 108,75	24 272,63	25 446,97	22 808,52	14 797,44
Celkem	110 653,56	103 000,83	111 581,86	115 840,80	117 049,24

Zdroj: Vlastní zpracování, čerpáno z rozpočtů města pro jednotlivé roky

8.2.3 Daň z přidané hodnoty

Tab. 7. Vývoj DPH v letech 2001 – 2005 (v tis. Kč)

Položka/Rok	2001	2002	2003	2004	2005
DPH	116 169,82	122 404,61	127 209,01	134 867,52	160 934,77

Zdroj: Vlastní zpracování, čerpáno z rozpočtů města pro jednotlivé roky

DPH je největší položkou daňových příjmů města a patří do sdílených daní. Příjem daně z přidané hodnoty se od roku 2001 do roku 2005 zvýšil o 38,5 %. Postupný nárůst daně pravděpodobně způsobilo zvýšení podnikatelské aktivity. Výrazné rostoucí inkaso daně od roku 2004 je způsobeno snížením obratu pro povinnou registraci k DPH a přesunem položek ze snížené do základní sazby daně v souvislosti s účinností zákona č. 235/2004., o dani z přidané hodnoty od 1. 5. 2004.

8.2.4 Daň z nemovitosti

Daň z nemovitostí je odváděna finančnímu úřadu a je svěřenou daní, plyne tedy v plné výši do rozpočtu obce. Zdaňují se jí pozemky a stavby na území obce. Zákon stanoví základ a sazbu daně. Obec má u této daně určitou pravomoc, může ovlivnit koeficient pro násobení základní sazby. [13]

Tab. 8. Vývoj daně z nemovitosti v letech 2001 – 2005 (v tis. Kč)

Položka/Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Daň z nemovitosti	20 574,25	20 445,20	22 223,66	25 350,86	24 202,20

Zdroj: Vlastní zpracování, čerpáno z rozpočtů města pro jednotlivé roky

Daň z nemovitostí má mírně rostoucí tendenci, ale v roce 2005 došlo k poklesu oproti předchozímu roku o 1 148 659 tis. Kč. Tato daň není pro obec nijak zvlášť výnosná.

8.2.5 Správní poplatky

Do správních poplatků patří úkony související s výkonem státní správy. K těmto úkonům patří ověření pravosti dokladů a podpisů, výpisy z matrik, vydání stavebního povolení apod. Zpoplatněné úkony jsou vymezeny v jednotlivých položkách sazebníku, který je přílohou zákona o správních poplatcích. [17]

Tab. 9. Vývoj správních poplatků v letech 2001 – 2005 (v tis. Kč)

Položka/Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Správní poplatky	8 128,23	4 937,40	12 710,18	15 344,15	17 340,00

Zdroj: Vlastní zpracování, čerpáno z rozpočtů města pro jednotlivé roky

Správní poplatky zaznamenávají od roku 2001 do roku 2005 navýšení o 9 211 765 Kč, což činí 113 %. Od roku 2003 sledujeme rostoucí trend příjmů správních poplatků způsobený přenesením výkonu státní správy na město Přerov. Výrazný nárůst dochází v roce 2003 a v roce 2004. V obou těchto letech vybral největší část správních poplatků finanční odbor. V roce 2005 přispívá k vyššímu objemu přijatých správních poplatků změna legislativy. Došlo k nárůstu poplatků za správní úkony a zvýšení počtu vydaných občanských průkazů. V roce 2005 vybral nejvíce správních poplatků odbor dopravy vlivem zvýšení počtu žadatelů na registru vozidel. Postupný nárůst správních poplatků způsobilo i důslednější vybírání poplatků.

8.2.6 Místní poplatky

Soustavu místních poplatků upravuje zákon o místních poplatcích. Zavedení jednotlivých místních poplatků a podrobnosti jejich vybírání stanovuje město Přerov obecně závaznou vyhláškou. Město Přerov zavedlo na svém území poplatek ze psů, poplatek za užívání veřejného prostranství, poplatek ze vstupného, poplatek z ubytovací kapacity, poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj, poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů. [26]

Tab. 10. Vývoj místních poplatků v letech 2001 – 2005 (v tis. Kč)

Položka/Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Místní poplatky	32 423,10	28 195,93	30 958,51	32 561,26	34 116,90

Zdroj: Vlastní zpracování, čerpáno z rozpočtů města pro jednotlivé roky

V posledních letech je velmi výnosný poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj, protože roste počet výherních hracích přístrojů na území města. Největší podíl na místních poplatcích tvoří každoročně poplatek za likvidaci komunálního odpadu. Zaujal mě rostoucí příjem poplatku z ubytovací kapacity. Tento vývoj je způsobený větší návštěvností města Přerova a okolí a především zdvojnásobením sazby na jedno využití lůžko od 1.1 2004 v souvislosti s účinností nových právních předpisů města.

8.3 Nedaňové příjmy

Tab. 11. Vývoj nedaňových příjmů v letech 2001 – 2005 (v tis. Kč, včetně fondů a po konsolidaci)

Položka/Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Nedaňové příjmy	114 830,66	126 689,04	116 699,34	112 154,65	111 387,50

Zdroj: Vlastní zpracování, čerpáno z rozpočtů města pro jednotlivé roky

Nedaňové příjmy tvoří příliš významnou položku příjmů, přestože město může ovlivnit strukturu a výši nedaňových příjmů. Vlastní nedaňové příjmy tvoří příjmy z vlastní činnosti, odvody přebytků organizací s přímým vztahem, příjmy z pronájmu movitého a nemovitého majetku, z prodeje nekapitálového majetku a ostatní nedaňové příjmy, přijaté sankční platby a vratky transferů, příjmy z úroků a realizace finančního majetku a příjmy fondů. Výše těchto složek nedaňových příjmů v letech 2001 – 2005 je zobrazena v příloze P I.

Nedaňové příjmy plynou do rozpočtu poměrně stabilně. Největší objem vykazuje rok 2002. V tomto roce se nedaňové příjmy zvýšily oproti předchozímu roku o 11 858,38 tis. Kč, což je 13 %. Tento nárůst ovlivnily příjmy Městského fondu bydlení ve výši 64 125 346,67. Tento fond vznikl za účelem toho, aby příjmy z oblasti bydlení byly vloženy opět do bydlení. V roce 2003 už není tento fond v rozpočtu města zahrnutý, proto příjmy zpět poklesly. Relativně nový je Fond útulek pro zvířata a Fond Dětský domov (pokladnička umístěná pod vánočním stromem). Oba fondy zahrnují převážně dary. V roce 2003 byl založen Fond park Michalov za účelem intenzivní úpravy parku Michalov.

Významnými položkami nedaňových příjmů tvoří odvody přebytků organizací s přímým vztahem a příjmy z pronájmu majetku. Odvody byly nařízeny ve všech letech mimo roku 2001. Zatímco odvody rostou, příjmy z pronájmu majetku klesají. Od roku 2001 do roku 2005 příjmy z pronájmu poklesly o 24 965,55, tedy o 38,41 %. Snížení objemu nedaňových příjmů lze sledovat i u příjmů z vlastní činnosti, příjmů z úroků a realizace finančního majetku, příjmů z prodeje nekapitálového majetku a fondů.

8.4 Kapitálové příjmy

Tab. 12. Vývoj kapitálových příjmů v letech 2001 – 2005 (v tis. Kč)

Položka/Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Kapitálové příjmy	80 208,90	9 659,27	28 363,69	33 398,22	16 529,72

Zdroj: Vlastní zpracování, čerpáno z rozpočtů města pro jednotlivé roky

Kapitálové příjmy jsou velmi nestálé a kolísavé, z dlouhodobého hlediska stále klesají. V posledních letech vykazují jen 2 – 3 % celkových příjmů města. Od roku 2001 do roku 2005 objem kapitálových příjmů poklesl o 63,68 mil Kč, tedy o 79,39 %.

V roce 2001 dosáhly velmi vysoké hodnoty díky doprodeji městských bytů, jejichž velká část však byla prodána v předchozích letech. Největší podíl příjmů z nemovitostí v tomto roce připadá na realitní kancelář Veverka ve výši přes 36 mil. Kč (45,06 % kapitálových příjmů). Necelých 14 mil. Kč (17,17 % kapitálových příjmů) spadá na realitní kancelář Sever. Město získalo velké příjmy i z prodeje akcií a majetkových podílů ve výši téměř 19 mil. Kč.

V roce 2002 nebyl uskutečněn žádný významný prodej nemovitostí, proto byly v tomto roce nízké kapitálové příjmy. Naopak v roce 2003 došlo k navýšení kapitálových příjmů o 193,64 % oproti roku 2002, což vyvolal zejména prodej nemovitostí realitní kanceláří Veverka, DSMP a prodej nemovitosti na náměstí TGM.

V roce 2004 došlo k dalšímu navýšení kapitálových příjmů, kdy největší část tvořily příjmy z prodeje pozemků a z prodeje nemovitostí realitní kanceláří Veverka, DSMP a příjmy z dalšího prodeje nemovitostí. V dalším roce kapitálové příjmy opět poklesly o 16,87 mil. Kč, tedy o 50,51 % oproti předchozímu roku. V tomto roce nedošlo k podstatným prodejmům nemovitostí a pozemků.

8.5 Přijaté dotace

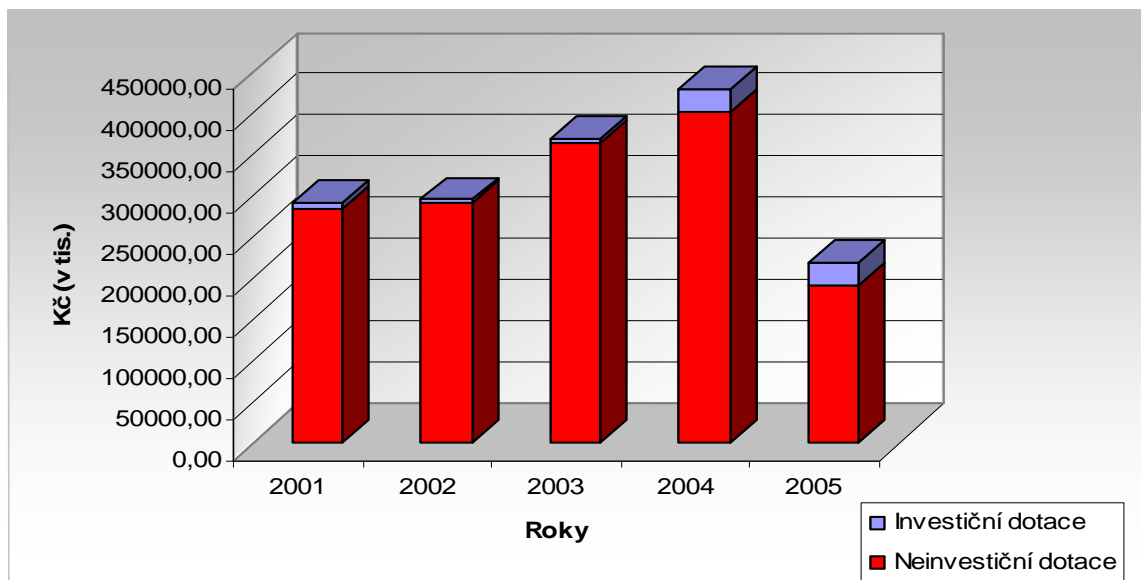
Přijaté dotace představují druhou největší složku příjmů. Město Přerov získalo v letech 2001 - 2005 řadu dotací: ze státního rozpočtu a státních fondů, z kapitoly Všeobecná pokladní správa, investiční a neinvestiční převody z Národního fondu (Phare), dotace od obcí

a krajů a z mezinárodních institucí. Do roku 2002 získávalo město dotace od okresních úřadů.

Tab. 13. Vývoj dotací v letech 2001 – 2005 (v tis. Kč, včetně fondů a po konsolidaci)

Položka/Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Neinvestiční dotace	283 141,54	290 234,96	363 341,11	401 715,55	190 219,02
Investiční dotace	7 899,71	4 956,27	6 155,65	28 032,10	29 503,95
Celkem	291 041,25	295 191,23	369 496,76	429 747,64	219 722,97

Zdroj: Vlastní zpracování, čerpáno z rozpočtů města pro jednotlivé roky

Graf 7. Vývoj přijatých investičních a neinvestičních dotací v letech 2001 - 2005

Dotace jsou jedním z nejdůležitějších a rostoucích příjmů města Písek, avšak v roce 2005 došlo ke značnému poklesu. Vzestup dotací od roku 2003 je markantní zejména u dotací ze státního rozpočtu, což je spojeno s decentralizací kompetencí ze státu na územní samosprávu v souvislosti s ustanovením města Písek jako obce s rozšířenou působností. Více delegovaných činností znamenalo zvětšení objemu dotací spojených s výkonem státní správy v rámci přenesené působnosti.

Největší růst lze zaznamenat v roce 2003, kdy podstatnou část tvořily dotace na přímé náklady na vzdělávání ve výši 154 mil. Kč a na dávky sociální péče vyplácené pověřenými

a ostatními obcemi ve výši více než 102 mil. Kč. Investiční dotace tvořily jen 1,7 % celkových příjmů.

V rámci srovnávaných let dosáhly dotace maxima v roce 2004, kdy největší podíl na dotacích tvořil grant od EU ve výši 162 650,44 tis. Kč, který se týkal spolupráce s Cuijk. V tomto roce došlo ve srovnání s rokem 2003 k navýšení investičních přijatých dotací částkou necelých 22 mil. Kč. Investiční dotace byly využity na výstavbu cyklostezek, polyfunkčního bytového domu a regeneraci panelového sídliště. Velkou část zaujímaly i dotace na výkon státní správy v působnosti obcí s rozšířenou působností. Město získalo dále dotace na zabezpečení voleb do Senátu, zastupitelstev krajů a Evropského parlamentu.

V roce 2005 investiční dotace ještě vzrostly oproti roku 2004, a to o 5,3 %. Významný podíl na investičních dotacích tvořily dotace z všeobecné pokladní správy SR a představovaly 64 % investičních přijatých dotací. Tyto dotace byly využity na stavební úpravy komunikace ulice Ztracená a Palackého 25. Podstatnou část tvořily i dotace ze státního rozpočtu na regeneraci panelového sídliště Předmostí, úpravu na Žerotínově náměstí a na informační internetové kiosky.

Pokles neinvestičních dotací v roce 2005 je způsobený zejména vyloučením pověřených obcí z přerozdělování přímých výdajů na vzdělávání školám a školským zařízením. Krajský úřad poskytoval tyto přímé výdaje do 31. 12. 2004 prostřednictvím pověřené obce. V současné době největší část neinvestičních účelových dotací tvoří dotace na výkon státní správy a školství, na dávky sociální péče a na výkon státní správy v působnosti obcí s rozšířenou působností

9 ANALÝZA VÝDAJŮ

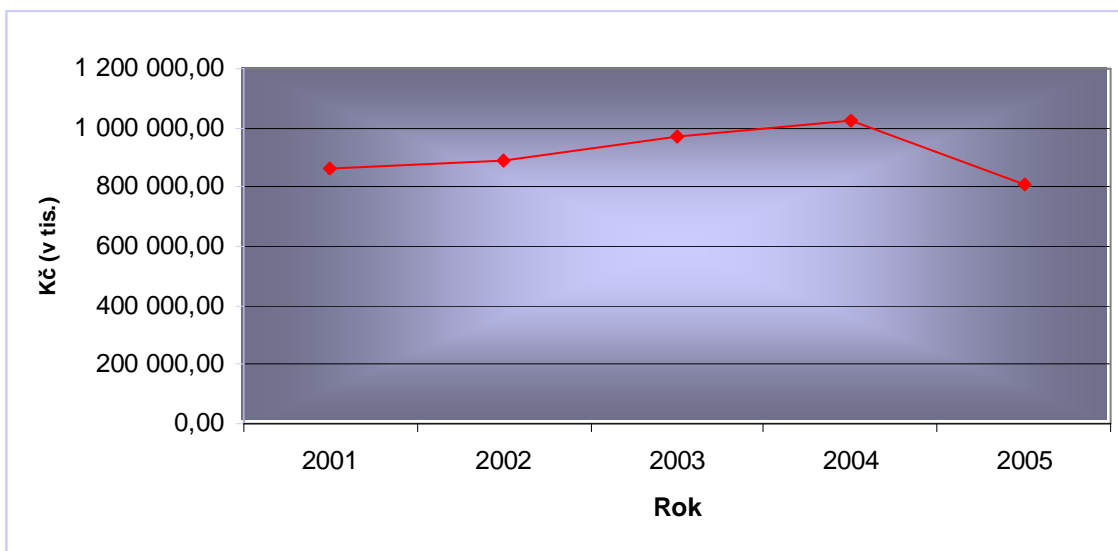
Úkolem rozboru výdajových hodnot je určit faktory ovlivňující vývoj výdajů a zjistit, které oblasti jsou nejnákladnější. Položky jsou rozděleny na běžné a kapitálové. Pro úplnost jsou doplněny odvětvovým členěním.

Z následující tabulky a grafu je zřejmé, že vývoj výdajů kopíruje vývoj příjmů. Výdaje mají ve sledovaných letech rostoucí trend mimo rok 2005, kdy se výdaje snížily o 21 % oproti předchozímu roku. V roce 2004 dosahují maxima vlivem nárůstu jak kapitálových, tak provozních výdajů.

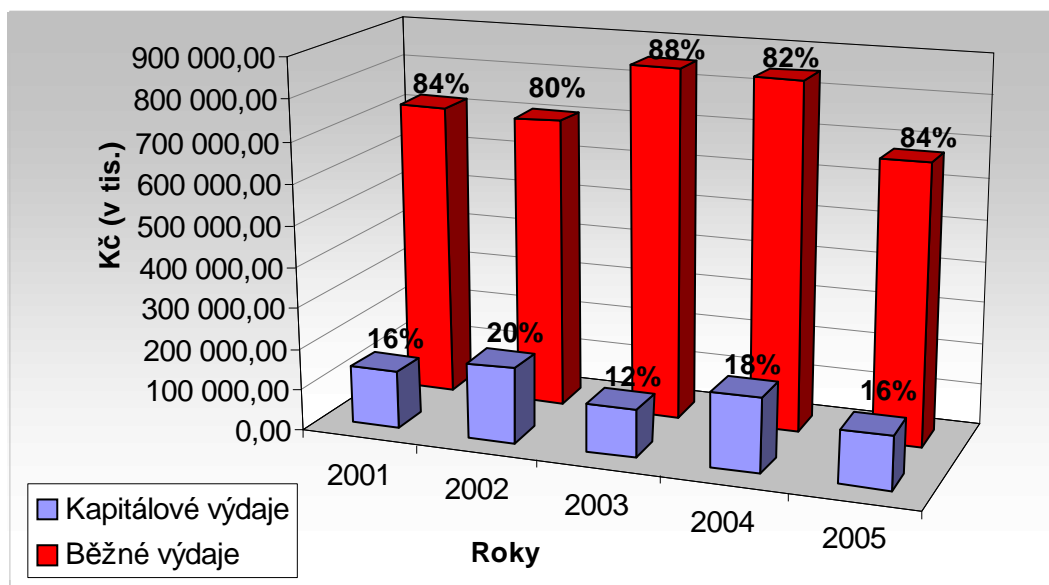
Tab. 14. Vývoj celkových výdajů v letech 2001 – 2005 (v tis. Kč, včetně fondů a po konsolidaci)

Položka/Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Celkové výdaje	860 284,71	889 433,10	971 403,48	1 028 046,54	807 513,87

Zdroj: Vlastní zpracování, čerpáno z rozpočtů města pro jednotlivé roky

Graf 7. Vývoj výdajů v letech 2001 - 2005

Graf 8. Struktura výdajů v letech 2001 - 2005

Provozní výdaje převažují výrazně nad kapitálovými a oscilují mezi 80 až 88 % celkových výdajů. Kapitálové výdaje se pohybují od 12 do 20 % celkových výdajů.

9.1 Provozní výdaje

Tab. 15. Vývoj provozních výdajů v letech 2001 – 2005 (v tis. Kč, včetně fondů a po konsolidaci)

Položka/Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Provozní výdaje	719 699,29	707 229,36	854 157,55	846 484,38	676 833,66

Zdroj: Vlastní zpracování, čerpáno z rozpočtů města pro jednotlivé roky

Provozní výdaje zahrnují každoročně se opakující výdaje města a právnických osob zřízených městem Přerovem. Jsou to výdaje na opravy, udržování, služby a sociální dávky apod. Město Přerov přispívá na provoz těmto příspěvkovým organizacím: Městská knihovna v Přerově, Domovní správa města Přerova, Technické služby města Přerova, Služby města Přerova, Sociální služby města Přerova, ÚSP – Denní pobyt a Městské jesle.

Nejvyšší příspěvek na provoz náleží každoročně TSMP. Vysoký příspěvek přísluší i těmto příspěvkovým organizacím: SMP, DSMP, SSMP a Městské knihovně.

Služby města Přerova zahrnují zejména náklady na Lázně V Bochoři, plavecký areál, ubytovací zařízení U Bečvy 2, Městské informační centrum, Hotelovou ubytovnu Chemik a zimní stadion. Náklady na provoz Chemiku jsou vysoké, hlavně co se týká vytápění. Budova nemá dobré izolační vlastnosti a propouští většinu tepla. Problémem je také to, že o tuto budovu je veden soudní spor. Nedostatečné izolační vlastnosti jsou sledovány také u ubytovny na zimním stadionu.

Provozní výdaje vykazují až do roku 2004 rostoucí trend. Vzestup vyvolaly i zvyšující se náklady na nákup materiálu, energii, opravy, údržbu a platy. Rozšiřováním služeb města např. v oblasti sociální, čistoty města a podpory soukromého školství se rovněž zvýšily provozní výdaje. Maxima dosahují provozní výdaje v roce 2003, kdy došlo k ustanovení města jako obce s rozšířenou působností a tím vzrostly i běžné výdaje. Současně je však kladen důraz na minimalizaci provozních nákladů, což lze doložit personálním opatřením a změnami ve struktuře MÚ v průběhu roku 2004. Tímto bylo ušetřeno několik mil. Kč.

Pokles provozních výdajů v roce 2005 je spojen zvláště s vyloučením pověřených obcí z přerozdělování přímých výdajů na vzdělávání školám a školským zařízením.

9.2 Kapitálové výdaje

Tab. 16. Vývoj kapitálových výdajů v letech 2001 – 2005 (v tis. Kč, včetně fondů a po konsolidaci)

Položka/Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Kapitálové výdaje	140 585,42	182 203,74	117 245,93	181 562,16	130 680,21

Zdroj: Vlastní zpracování, čerpáno z rozpočtů města pro jednotlivé roky

Kapitálové výdaje mají značně proměnlivý charakter. Nejnižší kapitálové výdaje vykazuje rok 2003, kdy byl schválený rozpočet na investiční akce čerpán pouze 73,9 %. Nevyčerpané prostředky byly převedeny k financování investičních akcí v příštím roce. Na celkovém vývoji se nejvíce podílely následující kapitálové výdaje.

V roce 2001 byly vynaloženy značné výdaje na stavební úpravy na ulici Wilsonova ve výši necelých 13 mil. Kč. Nákladné byly i stavební úpravy na náměstí TGM a na ulici Dluhonské, kde byla provedena oprava dvou mostů přes dráhu Českých drah a upraven sjezd k zahrádkářské kolonii.

Nejvyšší kapitálové výdaje vykazuje rok 2002. Nejvýznamnější výdaje byly vynaloženy na stavební úpravy na náměstí TGM za více než 21 mil. Kč. Stavba kanalizace a čistírny odpadních vod v Žeravicích si vyžádala 20,75 mil. Kč. DSMP realizovala řadu investic a oprav, které byly vyšší než 20 mil. Kč. Šlo zvláště o opravy rozvodů, plynofikací, výměnu oken, dveří, obnovu fasád a izolace proti zemní vlhkosti.

V roce 2003 kapitálové výdaje poklesly oproti roku 2002 téměř o 65 mil. Největší část kapitálových výdajů představovala rekonstrukce domu s pečovatelskou službou na Mervartově a Fügnerově ulici ve výši 23 mil. Kč. Kanalizace v Žeravicích si vyžádala skoro 8 mil. Kč. Za zmínku stojí také realizace I. etapy revitalizace Žerotínova náměstí a výstavba okružní křižovatky na nábřeží Eduarda Beneše.

V roce 2004 vzrostly kapitálové výdaje takřka na stejnou částku jako v roce 2002. Město v tomto roce obdrželo velký objem investičních dotací. Významnou investiční akcí se stala bytová výstavba polyfunkčního domu na nábřeží PFB v částce vyšší než 72 mil. Kč a cyklistická stezka do Kozlovic za více než 16 mil. Kč. Krajským úřadem bylo financováno rozšíření mostu Legií a ulice Tržní na čtyřpruh. Dále se město finančně podílelo na úpravě vodního koryta Strhance.

Investiční výdaje města v roce 2005 ovlivnily především stavební úpravy objektu Palackého 25 ve výši 13 mil. Kč. Stavba okružní křižovatky na nábřeží PFB si vyžádala přes 12 mil. Kč. Nákladná byla také rekonstrukce vozovky a chodníků, přeložky inženýrských sítí a nové plynovodní a kanalizační přípojky na ulici Ztracená za necelých 12 mil. Kč. Dále byla provedena stavební úprava chodníku na Žerotínově náměstí za téměř 11 mil. Kč. Dokončení stavby víceúčelového hřiště ZŠ Trávník činilo takřka 8 mil. Kč.

9.3 Odvětvové členění výdajů

Pro úplnost jsem analýzu výdajů doplnila odvětvovým členěním, které se nevztahuje na všechny peněžní operace. Výdaje jsou rozděleny do 6 skupin:

1) **Zemědělství a lesní hospodářství** zaujímá nejmenší část ze všech šesti odvětví. V roce 2002 byly výdaje výrazně nejnižší ze všech sledovaných let. Opačný vývoj nastal v roce 2005 díky prostředkům uvolněných ze státního rozpočtu na oblast celospolečenské funkce lesů.

2) **Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství.** Výdaje v tomto odvětví se zvyšují zejména vlivem rostoucích nákladů na služby města Přerova. Největší část tvoří průmysl, stavebnictví, obchod a služby. Patří zde i doprava a vodní hospodářství. Do oblasti dopravy patří výdaje na provoz veřejné silniční dopravy, opravy a údržby pozemních a silničních komunikací.

3) **Služby pro obyvatelstvo** představují nejobjemnější část ze všech odvětví. Výdaje rostly až do roku 2004, avšak v roce 2005 poklesly oproti předchozímu roku o 150 006 tis. Kč, tedy o 37,4 % . Tento pokles způsobilo vyloučení pověřených obcí z přerozdělování příjmů výdajů na vzdělávání školám a školským zařízením. Výdaje tohoto odvětví lze rozdělit na následující složky:

- *Vzdělávání* zahrnuje příspěvek na provoz a poskytnuté dotace předškolním zařízením a základním školám a příspěvek na školní stravování při předškolním a základním vzdělávání.
- *Kultura, církve a sdělovací prostředky* obsahují výdaje na zachování a obnovu kulturních památek, zájmovou činnost v kultuře, knihovnické činnosti atd.
- *Zdravotnictví.* Patří sem příspěvky na provoz městským jeslím, na realizaci akcí a činností v rámci Programu primární prevence apod.
- *Bydlení, komunální služby a územní rozvoj* představují výdaje na provoz a investiční akce Domovní správy města Přerova, výdaje na veřejné osvětlení, pohřebnictví, územní plánování a náklady spojené s prodejem domovního majetku, příspěvky na provoz, investice a odpisy nemovitého majetku TSMP, projektové dokumentace a různé opravy a údržby majetku.
- *Ochrana životního prostředí* zahrnuje monitoring ochrany ovzduší, sběr a svoz komunálních odpadů, péči o vzhled obcí a veřejnou zeleň. Náklady na ochranu životního prostředí se zvyšují v souvislosti s rostoucími náklady na likvidaci odpadů a rostoucím množstvím odpadů.

4) **Sociální věci a politika zaměstnanosti** má dvě součásti:

- *Dávky a podpory v sociálním zabezpečení.* Největší část tvoří dávky sociální péče pro rodinu a děti. V roce 2005 došlo ke snížení čerpání poklesem počtu sociálně potřebných občanů z důvodu novely zákona o zaměstnanosti účinné od roku 2004.

Významný objem tvoří i příspěvek na provoz motorového vozidla a počet žadatelů pro tento příspěvek roste.

- *Sociální péče a pomoc a společné činnosti v sociálním zabezpečení a politice zaměstnanosti* zahrnují výdaje na provoz sociálních ústavů pro zdravotně postiženou mládež, včetně diagnostických ústavů, penzionů pro staré občany a ostatní sociální pomoc a péče.

5) **Bezpečnost státu a právní ochrana.** Součástí je civilní připravenost na krizové stavy, bezpečnost a veřejný pořádek, požární ochrana a integrovaný záchranný systém. Převážnou část tvoří bezpečnost a veřejný pořádek, kde nejvíce výdajů připadá na platy a povinné pojistné. Požární ochrana a integrovaný záchranný systém zahrnuje údržbu budov a zařízení a úhradu energií.

6) **Všeobecná veřejná správa a služby.** Výdaje v tomto odvětví rostou, nejvyšší výdaje lze sledovat v roce 2003. K nárůstu výdajů došlo důsledkem reformy veřejné správy. Tímto vznikla potřeba na vybavení nových pracovníků informačními technologiemi a nábytkem a propojení budovy MÚ počítačovou sítí. Vlivem ukončení Okresního úřadu v Přerově a přechodem množství úkonů na město Přerov jako obec s rozšířenou působností došlo také k nárůstu pracovníků úřadu.

Největší výdaje jsou nakládány na činnost místní správy, tzn. platy, povinné pojistné, informatiku apod. Dále jsou hrazeny odměny, povinné pojistné, cestovné a školení zastupitelstev obcí. Patří tu výdaje na volby do parlamentu ČR, Evropského parlamentu, volby do zastupitelstev krajů, obcí a senátu. V roce 2003 byly do těchto výdajů zahrnuty i výdaje na referendum o přistoupení k EU a v roce 2005 výdaje na referendum k Evropské ústavě.

Podstatnou část zaujímají i výdaje na ostatní činnosti tzn. podpora v oblasti kultury, sportu, zdravotnictví a sociální oblasti. V roce 2005 bylo financováno pořízení reklamních a upomínkových předmětů v rámci oslav 750 let města Přerova.

10 SALDO PŘÍJMŮ A VÝDAJŮ A JEHO FINANCOVÁNÍ

Město Přerov není ziskovou organizací jako akciová společnost. Cílem hospodaření tedy není dosažení zisku, nýbrž uspokojování veřejných zájmů na území obce. V následující tabulce je spočítané skutečně dosažené saldo hospodaření ve všech sledovaných letech.

Tab. 17. Saldo příjmů a výdajů v letech 2001 – 2005 (v tis. Kč, včetně fondů a po konsolidaci)

Položka/Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Příjmy	871 051,56	823 981,48	938 826,32	1 031 664,79	834 955,64
Výdaje	860 284,71	889 433,10	971 403,48	1 028 046,54	807 513,87
Saldo P a V	10 766,85	-65 451,62	-32 577,16	3 618,25	27 441,77

Zdroj: Vlastní zpracování, čerpáno z rozpočtů města pro jednotlivé roky

V roce 2001 bylo saldo příjmů a výdajů kladné zejména díky významnému překročení plánovaných běžných přijatých dotací. V letech 2002 a 2003 skončilo hospodaření výraznou převahou výdajů nad příjmy. V roce 2002 je tento stav způsoben vysokými kapitálovými výdaji a nízkým plněním rozpočtovaných kapitálových příjmů. V roce 2003 vyvolaly schodek rozpočtu především vysoké běžné výdaje.

Naopak v letech 2004 a 2005 bylo dosaženo přebytku, což je pozitivní. Je totiž důležitým předpokladem splacení úvěrů. Vysoký přebytek v roce 2005 způsobilo zvláště překročení rozpočtovaných přijatých dotací a daňových příjmů a také výrazný pokles provozních výdajů oproti předchozímu roku.

Z vývoje výsledku hospodaření je zřejmé, že výrazné zlepšení nastalo v roce 2004 a 2005, kdy výsledek hospodaření byl kladný. Pokud se město nebude nadměrně zadlužovat, nemělo by dojít k problémům se splácením přijatých úvěrů.

Tab. 18. Financování v letech 2001 - 2005 (v tis. Kč)

Položka/Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Financování příjmy	0,00	27 895,91	68 562,09	22 089,05	30 000,0
Financování výdaje	12 480,00	13 680,00	19 440,00	23 604,48	23 782,37
Saldo financování	-12 480,00	14 215,91	49 122,09	-1 515,43	6 217,63

Zdroj: Vlastní zpracování, čerpáno z rozpočtů města pro jednotlivé roky

Na výdajové straně jsou zahrnuty splátky dlouhodobě půjčených prostředků. Příjmy tvoří suma dlouhodobě přijatých prostředků.

V roce 2001 nebyl přijat žádný úvěr, nicméně na výdajové straně byly zahrnuty splátky investiční akce roku 2000 a splátky půjčky z FRB a FNOBFPP. Dlouhodobě půjčené prostředky z FRB jsou splatné v roce 2006 – 2007 a půjčky z FNOBFPP jsou splatné v roce 2007. Poslední splátka investiční akce roku 2000 je plánována až na rok 2008.

V letech 2002 a 2003 muselo město docílit kladné hodnoty financování k pokrytí rozpočtového schodku. V roce 2002 byl přijat úvěr na investiční akci roku 2002 s plánovanou poslední splátkou v roce 2007. V roce 2003 byl úvěr přijat na úhradu investiční akce roku 2003 s plánovanou poslední splátkou v roce 2011. V roce 2003 – 2004 byl přijat hypoteční úvěr splatný v roce 2011.

Přestože dosáhlo město v roce 2005 rozpočtového přebytku, saldo financování je v tomto roce kladné. Na příjmové straně financování se totiž promítlo přijetí úvěru na investiční akci roku 2005 – 2007.

Z výše uvedených informací o přijatých úvěrech je zřejmé, že město bude v příštích letech významně zatížené přijatými závazky.

11 ANALÝZA ZADLUŽENÍ

Zadlužení obcí je v poslední době velmi diskutovaným problémem. Cílem této části je posoudit, jak je město Přerov zadlužené.

11.1 Analýza dluhu města

Tab. 19. Výše dluhu přepočtená na jednoho obyvatele

Položka/Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Absolutní výše dluhu (v tis. Kč)	124 232	145 552	187 570	185 302	19 1520
Počet obyvatel	47 988	47 582	47 311	46 938	46 858
Dluh na obyvatele (v Kč)	2 590	3 060	3 960	3 950	4 087

Zdroj: Vlastní zpracování, čerpáno z rozpočtů města pro jednotlivé roky

Výše dluhu přepočtená na jednoho obyvatele se od roku 2001 do roku 2004 téměř zdvojnásobila. Tento negativní jev způsobila především rostoucí zadluženost města. Mírný vliv měl i klesající počet obyvatel.

Ukazatel výše dluhu na obyvatele nám nedává informaci o tom, jak přijaté úvěry a půjčky zatěžují hospodaření obce. Z tohoto důvodu je provedena analýza dluhové služby.

11.2 Dluhová služba

Tak jako každá jiná obec, musí i město Přerov sledovat svou dluhovou službu. Úkolem této části analýzy je zjistit, jestli město Přerov překročilo nebo v příštích letech překročí kritickou hranici 30 % ukazatele dluhové služby. V roce 2004 došlo ke změně výpočtu dluhové služby, proto jsem pro předchozí roky využila nového výpočtu, abych mohla provést srovnání.

Z tabulky č. 20 vyplývá, že ukazatel dluhové služby ve srovnávaných letech nepřekročil 30 % a pohyboval se maximálně do 4 %. Zadluženost tedy není v letech 2001 - 2005 vysoká. Ukazatel dluhové služby se pokusím spočítat i do příštích let. Výpočtem predikce dluhové služby si potvrdím nebo vyvrátím domněnku, že město bude v letech 2006 a 2007 nadměrně zadluženo.

Tab. 20. Vývoj ukazatele dluhové služby v letech 2000 – 2005 (v tis. Kč)

Název položky/Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Daňové příjmy (po konsolidaci)	384 970,75	392 441,95	424 266,53	456 364,28	487 315,46
Nedaňové příjmy (po konsolidaci)	114 830,66	126 689,04	116 699,34	112 154,65	111 387,50
Přijaté dotace – finanční vztah	136 795,60	139 933,00	196 311,62	191 284,83	178 825,00
Dluhová základna	636 597,01	659 063,99	737 277,49	759 803,76	777 527,96
Úroky	2 942,47	2 742,02	1 711,34	2 160,99	2 321,61
Splátky jistin a dluhopisů	12 480,00	13 680,00	19 440,00	23 604,48	23 782,37
Splátky leasingu	0,00	0,00	75,08	153,47	156,78
Dluhová služba	15 422,47	16 422,02	21 226,42	25 918,94	26 260,78
Ukazatel dluhové služby	2,42 %	2,49 %	2,87 %	3,41 %	3,38 %

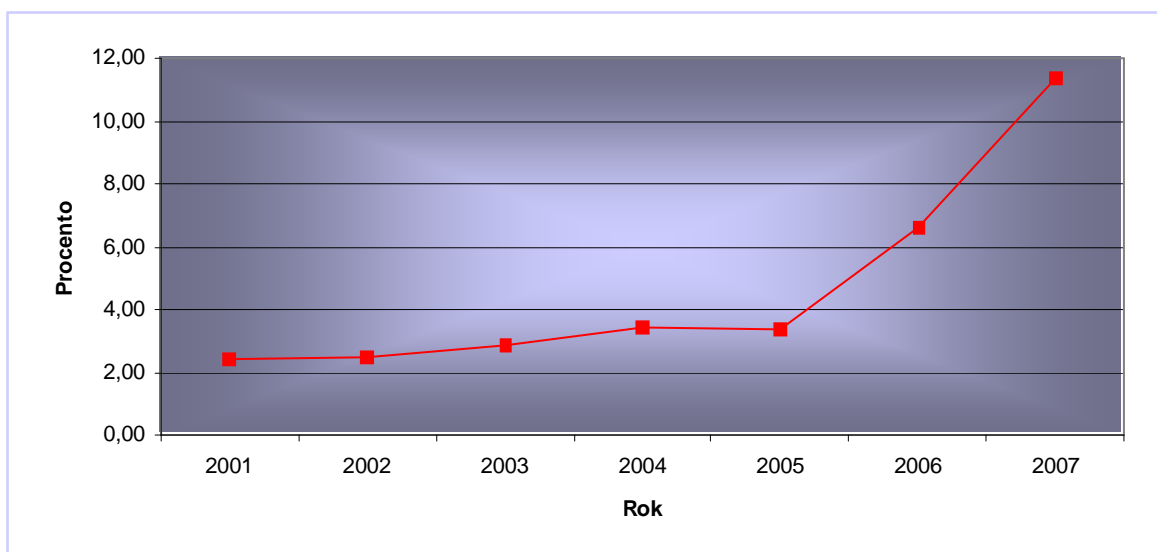
Zdroj: Vlastní zpracování, čerpáno z rozpočtů města pro jednotlivé roky

Z tabulky č. 21 jsou zřejmé následující skutečnosti. V roce 2006 dosáhne ukazatel dluhové služby 6,62 % a v roce 2007 překročí 11 %. Dluhová služba vzroste vlivem kumulace přijatých splátek. Ze splátkového kalendáře sestaveného k 31.12. 2006 jsem zjistila, že v roce 2007 by měla dluhová služba kulminovat. V roce 2008 budou splátky jistin a dluhopisů dosahovat téměř 1/3 splátek ve srovnání s předchozím rokem. Z vypočtených výsledků můžu tedy konstatovat, že se město v příštích letech nedostane nad stanovený limit dluhové služby, který činí 30 %. To ovšem platí za předpokladu, že město nebude vstupovat do dalších úvěrových vztahů. Tomu nenasvědčuje fakt, že jsou plánovány rozsáhlé investiční akce města (regenerace panelového sídliště, autobusového nádraží, Tyršova mostu a stavba domova důchodců), které město musí nějakým způsobem financovat.

Tab. 21. Predikce vývoje ukazatele dluhové služby v letech 2006 a 2007 (v tis. Kč)

Název položky	Rok 2006	Rok 2007
Daňové příjmy (po konsolidaci)	478 943,40	490 570,00
Nedaňové příjmy (po konsolidaci)	97 367,80	80 119,10
Přijaté dotace-finanční vztah	182 100,00	301 507,00
Dluhová základna	758 411,20	872 196,10
Úroky	3 310,00	4 295,00
Splátky jistin a dluhopisů	46 880,00	94 673,00
Splátky leasingu	79,61	0,00
Dluhová služba	50 269,61	98 968,00
UKAZATEL DLUHOVÉ SLUŽBY	6,63 %	11,35 %

Zdroj: Vlastní výpočty, údaje z návrhu rozpočtu na rok 2006 a 2007 a účetnictví města

Graf 9. Vývoj ukazatele dluhové služby v letech 2001 - 2007

12 UKAZATELE ANALÝZY

12.1 Míra soběstačnosti města

Výpočet míry soběstačnosti města = (vlastní příjmy/celkové příjmy)*100 [s. 174, 9]

Tab. 22. Míra finanční soběstačnosti v letech 2001 – 2005 (v tis Kč, údaje po konsolidaci a včetně fondů)

Položka/Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Vlastní příjmy	580 010,31	528 790,26	569 329,56	601 917,15	615 232,68
Celkové příjmy	871 051,56	823 981,48	938 826,32	1 031 664,79	834 955,64
Míra soběstačnosti	66,59 %	64,18 %	60,64 %	58,34 %	73,68 %

Zdroj: Vlastní výpočty, čerpáno z rozpočtů města pro jednotlivé roky

V letech 2001 – 2004 míra soběstačnosti města Přerova pozvolna klesala. Důvodem byl rostoucí podíl dotací. Průlomový se stal rok 2005, kdy se míra soběstačnosti města značně zvýšila. Příčinou byl výrazný pokles dotací.

Z vývoje míry soběstačnosti vyplývá, že cizí příjmy města jsou značně kolísavé. Vlastní příjmy města jsou stabilní a rostou. Město se při plánování svých investic může spolehnout na své vlastní příjmy, především daňové a nedaňové.

12.2 Provozní přebytek

Tab. 23. Vývoj provozního přebytku v letech 2001 – 2005 (v tis. Kč, údaje po konsolidaci a včetně fondů)

Položka/Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Běžné příjmy	782 942,95	809 365,96	904 306,98	970 234,48	788 921,98
Běžné výdaje	719 699,29	707 229,36	854 157,55	846 484,38	676 833,66
Provozní přebytek	63 243,66	102 136,60	56 149,43	123 750,10	112 088,32

Zdroj: Vlastní výpočty, čerpáno z rozpočtů města pro jednotlivé roky

Provozní přebytek se v posledních dvou letech výrazně zvýšil. V roce 2004 ovlivnilo zvýšení neinvestičních dotací a daňových příjmů nárůst provozního přebytku oproti předchozímu roku téměř o 68 mil. Kč. Přestože od roku 2003 město dostává dotaci na výkon státní správy v působnosti obcí s rozšířenou působností, byl provozní přebytek v roce 2003 nejnižší. Vznikly totiž vysoké výdaje v souvislosti s ustanovením města Přerova obcí s rozšířenou působností. Vysoký provozní přebytek v roce 2005 způsobily nízké běžné výdaje.

Kladné saldo běžného rozpočtu ve všech sledovaných letech signalizuje, že město je schopno hradit běžné výdaje běžnými příjmy a je schopno splácet přijaté úvěry a půjčky.

12.3 Saldo kapitálového rozpočtu

Tab. 24. Saldo kapitálového rozpočtu v letech 2001 – 2005 (v tis. Kč, údaje včetně fondů a po konsolidaci)

Položka/Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Kapitálové příjmy (třída 3)	80 208,90	9 659,27	28 363,69	33 398,22	16 529,72
Kapitálové dotace	7 899,71	4 956,27	6 155,65	28 032,10	29 503,95
Kapitálové příjmy celkem	88 108,61	14 615,54	34 519,34	61 430,32	46 033,67
Kapitálové výdaje	140 585,42	182 203,74	117 245,93	181 562,16	130 680,21
Saldo kapitálového rozpočtu	-52 476,81	-167 588,20	-82 726,59	-120 131,84	-84 646,54

Zdroj: Vlastní zpracování, čerpáno z rozpočtů města pro jednotlivé roky

Saldo kapitálového rozpočtu se skládá z kapitálových příjmů a výdajů. Kapitálové výdaje ve všech letech převažují nad kapitálovými příjmy. V posledních dvou letech se posílila role kapitálových dotací a snížil se objem kapitálových příjmů z prodeje dlouhodobého majetku. Záporné saldo kapitálového rozpočtu hodnotím kladně. Pokud by plynuly kapitálové příjmy do rozpočtu a současně nebyly vynakládány kapitálové výdaje, mohlo by to narušit stabilní vývoj v příštích letech.

13 NÁVRH OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ HOSPODAŘENÍ MĚSTA

Hlavním cílem této kapitoly je vytvoření návrhů, které pomohou zlepšit hospodaření města Přerova.

Hlavním problémem je zadlužení města. (viz str. 56 - 58). Město hradí investice přijatými půjčkami či úvěry, protože není schopno financovat investice z vlastních zdrojů. Přičemž provozní přebytek je kladný a roste. Zadluženost města významně zatěžuje jeho finanční situaci. *Městu radím, aby se v příštích letech tolik nezadlužovalo a raději investovalo více s rozvahou, aby nedošlo k ještě vyššímu zadlužení a tím spojenému kolapsu v hospodaření.*

Provozní výdaje značně ovlivňují výdajovou stranu. Je potřebné věnovat vyšší kontrolu nad jejich využíváním a pokusit se o úsporu. *Městu navrhuji, aby při plánování investic vycházelo z důležitosti potřeb a plánovalo investice směřující ke snížení provozních výdajů, např. snížení energetické náročnosti rekonstrukcí budov v majetku města, či obnovu veřejného osvětlení. Nižší energetické náročnosti lze dosáhnout zateplením objektů a výměnou oken u objektů města např. u mateřských a základních škol. Návratnost těchto investic je dlouhodobá, proto by se město mělo snažit získat dotace na tyto opravy.*

Pomocí analýzy bylo shledáno, že by město mělo aktivněji přistupovat k získání dalších příjmů do rozpočtu. Daňové příjmy tvoří největší příjem, ale nelze je významně ovlivnit. Je třeba věnovat pozornost dotacím, kapitálovým a nedaňovým příjmům. *Město se může snažit získat vyšší objem nedaňových příjmů z pronájmu majetku a z vlastní činnosti. Dále je třeba věnovat větší pozornost dlužníkům a přísněji je sankcionovat, což by přineslo včas peníze do rozpočtu.*

Městu doporučuji, aby se zaměřilo na využití dotací z EU určené pro programovací období 2007 – 2013. Z výsledků totiž vyplynulo, že město věnuje této problematice malé úsilí. (viz str. 44 - 46). Zapojení prostředků EU vyžaduje předfinancování investičních projektů, protože dotaci příjemce získá většinou až po dokončení projektu. Z tohoto důvodu bude město muset získat jiné zdroje (např. úvěr), protože nebude mít prostředky na předfinancování. I přes tuto skutečnost se využití zdrojů EU městu Přerov nepochybně vyplatí. Získané dotace by měly směřovat k přínosu do budoucna, tzn. aby vedly k úspoře finančních prostředků na několik let díky vyřešení stávajících problémů.

Město plánuje množství investičních akcí. Město by se je mohlo pokusit financovat i v rámci projektů Public Private Partnership. Jedná se o financování, výstavbu a provozování

nové infrastruktury, či převzetí a provozování stávajících aktivit. Podstatná rizika jsou přenesena na soukromý sektor. Výsledkem je vyšší efektivita vložených finančních prostředků. [24]

Zlepšit hospodaření je možné i zvýšením tržeb příspěvkových organizací města. Ale takové opatření by bylo u většiny příspěvkových organizací na úkor občanů nebo kvality poskytovaných služeb. S vyššími cenami SMP by jistě došlo ke snížení návštěvnosti těchto zařízení. *Navýšení cen navrhuji jen u ubytovny na zimním stadionu. Z vyšších tržeb by mohla být pokryta oprava budovy a její zateplení. Došlo by k úspoře energie a k zatraktivnění a vyšší využitelnosti. Vyšší využitelnost by pak přispěla k nárůstu tržeb.*

Myslím si, že po vyřešení soudního sporu by měla být odprodána Hotelová ubytovna Chemik. Její rekonstrukce by byla velmi nákladná a městu by se nemusela vyplatit. Ubytovna je totiž velmi rozměrná a návratnost investic by trvala velmi dlouho. Prodejem by město získalo prostředky na financování některé plánované investiční akce.

DSMP by měla lépe zakročit proti dlužníkům. Dlužné nájemné může získat soudní cestou, ale to je velmi zdlouhavá varianta. Lepší je odprodat byty do soukromého vlastnictví. Vlastník zaplatí dluh a dlužník je vystěhován do holobytu.

Městu dále doporučuji pečlivěji vypracovat střednědobý plán, který zaručí efektivní fungování hospodaření. Tento plán by měl zahrnovat nejen plánované investiční akce, ale určit co nejefektivnější zdroje jejich financování.

14 SHRNU TÍ

Na základě zpracované analýzy můžu konstatovat, že jsem neshledala žádné podstatné nedostatky. Město hospodaří účelně a efektivně. Problémem se může v budoucnu stát zadluženost města.

Příjmovou stránku značně ovlivňují legislativní změny. Největší vliv mělo ve sledovaném období ustanovení města Přerova obcí s rozšířenou působností. V souvislosti s tím došlo k významnému nárůstu provozních výdajů a přijatých neinvestičních dotací.

Celkové příjmy města mají pozitivní vývoj. Největší část tvoří daňové příjmy a dotace. Značný objem daňových příjmů tvoří sdílené daně. Sdílené daně jsou v čase stabilní a rostou, což působí příznivě na rozvoj města. Nejvýnosnějším daňovým příjmem je DPH. Nedaňové příjmy se pohybují ve sledovaných letech od 11 % do 15 % na celkových příjmech. Nejnižším příjmem jsou kapitálové příjmy. Vlastní příjmy jsou mnohem stabilnější než dotace. Na výdajové straně převažují běžné výdaje, zbývající část tvoří kapitálové výdaje.

Analýza salda kapitálového rozpočtu poukázala na příznivé hospodaření s dlouhodobým majetkem. Podíl kapitálových výdajů se na celkových výdajích v období 2001 – 2005 výrazně nesnížil mimo roku 2003 a saldo kapitálového rozpočtu bylo záporné. Investicemi město podporuje vyšší atraktivitu města. Analýza míry soběstačnosti poukázala na to, že město by se mohlo snažit získat více dotací do rozpočtu. Kladně lze hodnotit provozní přebytek, který je kladný a roste. Z toho vyplývá, že město je schopno hradit běžné výdaje běžnými příjmy a splácet přijaté úvěry a půjčky.

Negativně se vyvíjí zadluženost města. Záporný rozdíl příjmů a výdajů je kryt úvěry či půjčky, což se promítá do zadluženosti města. Dluhová služba se od roku 2001 do roku 2005 postupně zvýšila z 2,42 % na 3,38 %. Z výsledků predikce dluhové služby do dalších dvou let je zřejmé, že ukazatel nedosáhne kritické hranice 30 %, ale významně se zvýší. Pozitivní stránku na zadluženosti města Přerova považuji to, že město využívá přijaté úvěry a půjčky na investiční akce, ale ne na financování běžné činnosti. Směřují tedy k lepší vybavenosti města.

V návaznosti na zjištěné údaje byla formulována opatření vedoucí ke zlepšení hospodaření. Tato opatření jsou naléhavá v oblasti snížení zadluženosti. Město by mohlo přijmout rovněž opatření pro zvýšení objemu dotací, získávání dalších finančních prostředků zejména

na investiční akce, razantnější řešení problémů s dlužníky a snížení objemu provozních výdajů.

ZÁVĚR

Cílem předkládané bakalářské práce bylo analyzovat hospodaření města Přerova v letech 2001 – 2005, odhalit příčiny změn ve vývoji příjmů a výdajů, zmapovat zadluženost města a na základě zjištěných údajů podat návrhy vedoucí ke zlepšení v oblasti hospodaření s financemi. Pro zpracování práce byly podkladem údaje závěrečných účtů v letech 2001 – 2005 a prostudovaná literatura. Všechny údaje jsou uvedeny po konsolidaci a v českých korunách.

Práce je rozdělena do dvou částí. V teoretické části jsou popsány základní pojmy týkající se obce a jejího hospodaření. V praktické části je provedena analýza příjmů a výdajů podle druhového členění a je doplněna saldem příjmů a výdajů a jeho financováním. Kapitola Analýza zadlužení se podrobněji zabývá tím, jak ovlivňují dlouhodobě přijaté prostředky hospodaření obce. Pro úplnost provedené analýzy jsou spočítány tyto ukazatele: provozní přebytek, saldo kapitálového rozpočtu a ukazatel soběstačnosti. Na základě zjištěných údajů byla navržena doporučení pro zlepšení hospodaření.

Nepotvrdila se domněnka určená na začátku práce, že město bude v příštích letech nadměrně zadluženo. To ovšem platí za předpokladu, že město nebude vstupovat do dalších úvěrových vztahů.

Bakalářská práce poukázala na slabé stránky a rizika v hospodaření města Přerova, ale zdůraznila i silné stránky hospodaření města. Upozornila na to, že je třeba provádět rozbor finančního hospodaření města, hledat rezervy v příjmech a výdajích a nezatěžovat hospodaření obce dluhy. Nutno podotknout, že zastupitelé si musí uvědomit zodpovědnost za svá rozhodnutí a tíhu dluhové služby.

Závěrem lze říci, že skutečné příjmy a výdaje nemůže žádná obec, tak samozřejmě ani město Přerov, přesně předvídat. Nemůže ovlivnit nové zákony ani neočekávané situace.

Věřím, že mé připomínky a náměty budou přínosem při rozhodování o rozpočtových prostředcích. Realizace navržených opatření však bude záležet především na finančním odboru, zastupitelích či finanční komisi sestavující rozpočet.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY**KNIŽNÍ ZDROJE**

- [1] HRABALOVÁ, Simona. *Teorie a praxe rozvoje měst a obcí*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004. ISBN 80-210-3356-8.
- [2] KINŠT, Jan. *Rozpočtová skladba po novele v roce 2003 a praktické příklady*. 1. vydání. Praha: Pragoeduca, 2002. ISBN 80-7310-006-1.
- [3] BŘEŇ, Jan a kolektiv autorů. *Obce 2006 - 2007*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2006. ISBN 80-7357-151-X.
- [4] KOLEKTIV AUTORŮ. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 4. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2004. ISBN 80-86473-80-5.
- [5] Kolektiv autorů. *Veřejné finance II. – Soubor textů k předmětu*. 1. vydání. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, Nakladatelství Oeconomica, 2005. ISBN 80-245-0931-8.
- [6] MARKOVÁ, Hana. *Finance obcí, měst a krajů*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství ORAC, 2000. ISBN 80-86199-23-1.
- [7] PEKOVÁ, Jitka a kolektiv autorů. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*, 2. přepracované vydání. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-7357-052-1.
- [8] PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vydání. Praha: MANAGEMENT PRESS, 2004. ISBN 80-7261-086-4.
- [9] PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance, úvod do problematiky*. 3. vydání. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-7357-049-1.
- [10] PILNÝ, Jaroslav. *Veřejné finance I*. 1. vydání. Univerzita Pardubice, 2004. ISBN 80-7194-639-7.
- [11] SVOBODOVÁ, Jaroslava a kolektiv autorů. *Abeceda účetnictví pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace, státní fondy a organizační složky státu*. 1. vydání. Olomouc: ANAG, 2005. ISBN 80-7263-279-5.

PRÁVNÍ PŘEDPISY

- [12] Vyhláška č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě [online]. [cit. 2007-04-11].
Dostupné z WWW:
<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/hs.xsl/vyhlasaky_1375.html?year=2002>.
- [13] Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí [online]. [cit. 2007-03-13]. Dostupné z WWW: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/dan_z_nemovitosti/>.
- [14] Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích [online]. [cit. 2007-03-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb00128&cd=76&typ=r>>.
- [15] Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní [online]. [cit. 2007-03-13]. Dostupné z WWW: <http://cde.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cde/xsl/182_3587.html>.
- [16] Zákon č. 200/250 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů [online].
[cit. 2007-03-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.atre.cz/zakony/page0142.htm>>.
- [17] Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích [online]. [cit. 2007-03-13].
Dostupné z WWW: <http://i.iinfo.cz/urs-att/p_634-04-114825378813497.htm>.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- [18] Český statistický úřad. *Městská a obecní statistika* [online]. c2006 [cit. 2007-03-07]. Dostupný z WWW:
<<http://www.czso.cz/lexikon/mos.nsf/mos?openform&:511382>>.
- [19] Deník veřejné správy. *Územní rozpočty v roce 2004* [online]. Praha : Triada, c2006 [cit. 2007-03-07].
Dostupný z WWW: <<http://denik.obce.cz/go/clanek.asp?id=6181627>>.
- [20] *Město Přerov* [online]. c1999 [cit. 2007-03-07]. Dostupný z WWW:
<<http://mesto.prerov.cz/pics/obr12.htm>>.
- [21] Ministerstvo financí České republiky. *Regulace zadluženosti obcí a krajů - ukazatel dluhové služby* [online]. Praha : c2005 [cit. 2007-03-07]. Dostupný z WWW:

<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/hs.xsl/zpravy_mf_12197.html?year=PRESENT>.

- [22] NEJEZCHLEB, Zdeněk. *Typové problémy při přezkoumávání hospodaření obcí* [online]. Praha: Triada, c2006 [cit. 2007-03-07]. Dostupný z WWW: <<http://denik.obce.cz/go/clanek.asp?id=6246304&hledej=rozpo%E8et>>.
- [23] PAŘÍZKOVÁ, Ivana. Finanční kontrola ve veřejné správě. *Daně a finance* [online]. 2005, č. 1-2 [cit. 2007-03-07]. Dostupný z WWW: <<http://lexisnexis-online.cz/Dane-a-finance/Financni-kontrola-ve-verejne-sprave>>. ISSN 1801-6006.
- [24] PPP centrum. *Stručně o PPP*. [online]. c2007 [cit. 2007-04-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.pppcentrum.cz/index.php?cmd=page&id=122>>.
- [25] Statutární město Přerov [online]. [cit. 2007-02-27].
Dostupný z WWW: <<http://www.mu-prerov.cz/>>.
- [26] Statutární město Přerov [online]. [cit. 2007-03-13].
Dostupný z WWW: <<http://www.mu-prerov.cz/index.php?cat=44>>.

INTERNÍ MATERIÁLY

Závěrečné účty města let 2001, 2002, 2003, 2004, 2005

Návrh rozpočtu města na rok 2006 a 2007

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

apod.	a podobně
ČOV	čistička odpadních vod
ČR	Česká republika
DPFO	Daň z příjmů fyzických osob
DPH	Daň z přidané hodnoty
DPPO	Daň z příjmů právnických osob
DSMP	Domovní správa města Přerova
EU	Evropská unie
FNOBFPP	Fond na opravy bytového fondu postiženého povodní
FO	Fyzická osoba
FRB	Fond rozvoje bydlení
MÚ	městský úřad
PFB	protifašistických bojovníků
PO	Právnická osoba
SR	Státní rozpočet
SVČ	Samostatně výdělečná činnost
SMP	Služby města Přerova
SSMP	Sociální služby města Přerova
tj.	to jest
TGM	Tomáš Garrigue Masaryk
tzn.	to znamená
TSMP	Technické služby města Přerova
ÚSP	Ústav sociální péče
ZŠ	Základní škola

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1. Vztah běžným a kapitálovým mezi rozpočtem.....	15
Obr. 2. Základní schéma druhové struktury příjmů.....	16
Obr. 3. Základní schéma druhové struktury výdajů	18
Obr. 4. Pohled na Přerovský zámek a jeho okolí.....	33

SEZNAM TABULEK

Tab. 1. Vývoj celkové zadluženosti obcí v ČR.....	29
Tab. 2. Výpočet ukazatele dluhové služby.....	31
Tab. 3. Vývoj jednotlivých druhů příjmů v letech 2001 – 2005	35
Tab. 4. Vývoj daňových příjmů v letech 2001 – 2005.....	39
Tab. 5. Vývoj DPFO v letech 2001 – 2005	39
Tab. 6. Vývoj DPPO v letech 2001 – 2005	40
Tab. 7. Vývoj DPH v letech 2001 – 2005.....	40
Tab. 8. Vývoj daně z nemovitosti v letech 2001 – 2005.....	41
Tab. 9. Vývoj správních poplatků v letech 2001 – 2005	41
Tab. 10. Vývoj místních poplatků v letech 2001 – 2005	42
Tab. 11. Vývoj nedaňových příjmů v letech 2001 – 2005	43
Tab. 12. Vývoj kapitálových příjmů v letech 2001 – 2005.....	44
Tab. 13. Vývoj dotací v letech 2001 – 2005	45
Tab. 14. Vývoj celkových výdajů v letech 2001 – 2005.....	47
Tab. 15. Vývoj provozních výdajů v letech 2001 – 2005	48
Tab. 16. Vývoj kapitálových výdajů v letech 2001 – 2005.....	49
Tab. 17. Saldo příjmů a výdajů v letech 2001 – 2005	53
Tab. 18. Financování v letech 2001 - 2005.....	54
Tab. 19. Výše dluhu přepočtená na jednoho obyvatele.....	55
Tab. 20. Vývoj ukazatele dluhové služby v letech 2000 – 2005.....	56
Tab. 21. Predikce vývoje ukazatele dluhové služby v letech 2006 a 2007	57
Tab. 22. Míra finanční soběstačnosti v letech 2001 – 2005.....	58
Tab. 23. Vývoj provozního přebytku v letech 2001 – 2005.....	58
Tab. 24. Saldo kapitálového rozpočtu v letech 2001 – 2005	59

SEZNAM GRAFŮ

Graf. 1. Vývoj příjmů v letech 2001 - 2005.....	36
Graf. 2. Struktura příjmů v roce 2001.....	36
Graf. 3. Struktura příjmů v roce 2002.....	36
Graf. 4. Struktura příjmů v roce 2003.....	37
Graf. 5. Struktura příjmů v roce 2004.....	37
Graf. 6. Struktura příjmů v roce 2005.....	37
Graf. 7. Vývoj přijatých dotací v letech 2001 - 2005.....	45
Graf. 8. Vývoj výdajů v letech 2001 - 2005.....	47
Graf. 9. Struktura kapitálových a provozních výdajů v letech 2001 - 2005.....	48
Graf. 10. Vývoj dluhové služby v letech 2001 - 2005.....	57

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I Nedaňové příjmy města Přerova v letech 2001 - 2005

Příloha P II Odvětvové členění výdajů města Přerova v letech 2001 -2005

PŘÍLOHA P I: NEDAŇOVÉ PŘÍJMY MĚSTA PŘEROVA V LETECH 2001 - 2005

Nedaňové příjmy města v letech 2001 – 2005 (v tis. Kč, po konsolidaci)

Položka/Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Příjmy z vlastní činnosti	4 668,24	3 337,85	4 636,19	4 246,49	2 447,36
Odvody přebytků organizací s přímým vztahem	0,00	17 813,88	43 623,13	40 989,63	45 645,67
Příjmy z pronájmu majetku	64 993,74	11 909,07	45 057,09	44 467,71	40 028,19
Příjmy z úroků a realizace fin. majetku	4 140,70	2 749,95	2 270,21	1 642,82	1 853,43
Přijaté sankční platby a vratky transferů	1 387,74	1 113,72	3 804,30	4 741,78	5 121,88
Příjmy z prodeje nekap. majetku a ostatní NP	13 969,82	11 588,52	2 689,64	4 205,21	3 421,62
Příjmy fondů	25 670,43	78 176,06	14 618,78	11 861,01	12 869,34
Celkem	114 830,66	126 689,04	116 699,34	112 154,65	111 387,50

Zdroj: Vlastní zpracování, čerpáno z rozpočtů obce pro jednotlivé roky

PŘÍLOHA P II: ODVĚTVOVÉ ČLENĚNÍ VÝDAJŮ MĚSTA PŘEROVA V LETECH 2001 – 2005

Odvětvové členění výdajů města Přerova v letech 2001 – 2005 (v tis. Kč, včetně fondů)

Položka/Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Zemědělství a lesní hospodářství	268,2	7,2	242,29	256,47	510,20
Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	48 794,55	48 520,53	53 737,46	54 423,95	54 060,32
Služby pro obyvatelstvo	372 134,82	363 219,02	402 771,17	400 606,67	250 600,55
Sociální věci a politika zaměstnanosti	122 995,84	120 580,07	143 815,98	148 450,68	142 323,96
Bezpečnost státu a právní ochrana	18 731,72	18 664,28	21 148,71	22 574,97	24 812,99
Všeobecná veřejná správa a služby	169 312,6	226 194,95	259 028,86	234 596,49	229 375,00

Zdroj: Vlastní zpracování, čerpáno z rozpočtů obce pro jednotlivé roky